

Српска слава
или
крсно име

У редакцији епископа браничевског
Хризостома (Војиновића)
1963

Српска слава
или
крсно име

У редакцији епископа браничевског
Хризостома (Војиновића)
1963

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Садржај

Српска име.....	слава	или	крсно	5
Шта	је		слава?	5
Како су наши преци поштовали и славили славу.....				6
Откуда	гозбе	о	славама	8
Како	треба	да	славимо славу	8
Шта је потребно припремити за прослављање крсног имена славе.....			—	9
Каквих	има		слава	11
Водоосвећење.....				11
Уочи			славе	13
На славе.....			дан	13
Како се прави			славски	17
колач.....				17

Како	се	спрема	славско
жито.....		18	
Из	чина	малог	освећења
воде.....		19	
Благосиљање			кољива
.....		25	
Чин			резања
колача.....		25	
Славски Тропари (Транскрипција црквенословенског текста)		27	
Св. Василије Велики (1. тј. 14. јануара)		27	
Св. Јован Крститељ (7. тј. 20. јануара).....		27	
Св. Сава (14. тј. 28. јануара)		28	
Часне вериге Апостола Петра (16. тј. 29. јануара)		28	
Света Три Јерарха (30. јануара тј. 12. фебруара)		28	
Св. Трифун (1. тј. 14. фебруара).....		28	
Св. Симеон Богопримац (3. тј. 16. фебруара).....		29	
Свети Мученик Харалампије (10. тј. 23. фебруара).....		29	
Преподобни Авксентије (14. тј. 27. фебруара).....		29	
Св. Великомученик Теодор Тирон (17. фебруара тј. 2. марта и у суботу прве недеље Часног поста)		29	
Св. Четрдесет Мученика – Младенци (9. тј. 22. марта).....		29	
Свети Алексије човек Божији (17. тј. 30. марта).....		29	
Благовести (25. марта тј. 7. априла).....		30	

Св. и праведни Лазар (Лазарева субота).....	30
Свети Георгије (23. априла тј. 6. маја).....	30
Свети Еванђелист Марко (25. априла тј. 8. маја).....	30
Свети Василије Острошки (29. априла тј. 12. маја).....	30
Свети Пророк Јеремија (1. тј. 14. маја).....	31
Пренос моштију Светог Николе (9. тј. 22. маја).....	31
Свети Кирило и Методије (11. тј. 24. маја).....	31
Свети Константин и Јелена (21. маја тј. 3. јуна).....	31
Свети Апостоли Вартоломеј и Варнава (11. тј. 24. јуна).....	31
Свети Пророк Јелисеј (14. тј. 27. јуна).....	32
Свети Кнез Лазар (15. тј. 28. јуна).....	32

2

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Рођење Светог Јована Крститеља Ивандан (24. јуна тј. 7. јула).....	32
Свети Апостол Петар и Павле (29. јуна тј. 12. јула).....	32
Свети Великомученик Прокопије (8. тј. 21. јула).....	32
Свети Арханђео Гаврило (13. тј. 26. јула).....	33
Света Великомученица Марина – Огњена Марија (17. тј. 30. јула)	33
Свети Пророк Илија (20. јула тј. 2. августа).....	33

Света Марија Магдалина – Блага Марија (22. јула тј. 4. августа).....33

Света Мученица Параскева – Трнова Петка (26. јула тј. 8. августа).....33

Свети Пантелејмон (27. јула тј. 9. августа)
.....33

Преподобна мајка Ангелина, деспотица српска (30. јула тј. 12. августа)
.....

.34

Свети мученици Макавеји (1. тј. 14. августа).....34

Пренос моштију Светог Стефана (2. тј. 15. августа)
.....34

Преображење Господње (6. тј. 19. августа)

34

Успење пресвете Богородице – Велика Госпојина (15. тј. 28. августа)34

Свети Мученик Агатоник (22. августа тј. 4. септембра).....34

Свети Мученик Адријан и Наталија (26. августа тј. 8. септембра).....35

Усековање Светог Јована Претече (29. августа тј. 11. септембра)35

Свети Александар Невски (30. августа тј. 12. септембра).....35

Свети Симеон Столпник (1. тј. 14. септембар)35

Рођење Пресвете Богородице – Мала Госпојина (8. тј. 21. септембра)35

Свети Јоаким и Ана (9. тј. 22. септембра).....36

Крстовдан (14. тј. 27. септембра)36

Света Софија и њене три кћери (17. тј. 30. септембра).....36

Свети Великомученик Евстатије (20. септембра тј. 3. октобра)36

Свети Јован Богослов (26. септембра тј. 9. октобра)36

Свети Киријак – Михољдан (29. септембра тј. 12. октобра)36

Покров пресвете Богородице (1. тј. 14. октобра)37

Свети Апостол Тома (6. тј. 19. октобра)37

Св. Мученици Сергије и Вакх (7. тј. 20. октобра)37

Преподобна Параскева – Петка (14. тј. 27. октобра)37

Свети Еванђелист Лука (18. тј. 31. октобра)	37
Свети Апостол Јаков (23. октобра тј. 5. новембра)	38
Свети Димитрије (26. октобра тј. 8. новембра)	38
Свети Арсеније архиепископ српски (28. октобра тј. 10. новембра)	38
Свети Аврамије (29. октобра тј. 11. новембра)	38
Свети Косма и Дамјан (1. тј. 14. новембра)	38
Свети Георгије – Ђурђиц (3. тј. 16. новембра)	39
Свети Арханђео Михаило (8. тј. 21. новембра)	39
Свети Стефан Дечански – Св. Мрата (11. тј. 24. новембра)	39
Свети Јован Милостиви (12. тј. 2,5. новембра)	39
Свети Јован Златоусти (13. тј. 26. новембра)	39
Свети Апостол Филип (14. тј. 27. новембра)	40
Свети Еванђелист Матеј (16. тј. 29. новембра)	40
Ваведење Пресвете Богородице (21. новембра тј. 4. децембра)	40

3

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Света Великомученица Екатерина (24. новембра тј. 7. децембра)	40
Свети Климент Римски (25. новембра тј. 8. децембра)	40
Свети Алимпије Столпник (26. новембра тј. 9. децембра)	40

Свети Апостол Андреј (30. новембра тј. 13. децембра)	41
Света Варвара (4. тј. 17. децембра)	41
Свети Сава Освећени (5. тј. 18. децембра)	41
Свети Никола (6. тј. 19. децембра)	41
Свети Спиридон (12. тј. 25. децембра)	41
Свети Игнатије Богоносац (20. децембра тј. 2. јануара)	42
Свети Стефан (27. децембра тј. 9. јануара)	42
Из православног Катихизиса	42
О крсном знаку	42
Образац хришћанске молитве	43
Символ вере	43
О поштовању и призивању светитеља	45
О поштовању икона	46
Народне песме о крсној слави	47
Српска слава	47
Ко крсно име слави, оном и помаже	48
Како се крсно име служи	50

Турци	не	даду	пити	у	славу	Божију
				51		
Вјера		наша,		вјера		стара
				55		
Јеси			ли			заиста
православан?					56	
Фусноте						
57						

4

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Дубоки смисао свечарства лежи у оном најузвишенијем идеалу нашег народа – идеалу светог човека, а то је: човек одрешен од земаљског царства, човек чист од

неправде и сујете, човек испуњен љубављу према Богу и људима, човек неустрашив

пред смрћу; једном речју: човек душеван!

Када се буду такви свети људи почели сматрати идеалом по свој земљи, онда ће

човечанство бити срећно. Отуда је наш народ носилац једног увек напредног и

спасоносног идеала – еванђелског идеала.

Сећајте се својих учитеља

који су бам проповедали реч Божију; гледајте на свршетак њихова живота

и угледајте се на веру Њихову.

(Посланица Јеврејима 13:7)

Српска слава или крсно име

По речима св. апостола Павла хришћанска породица је мала црква (Филим. 1:2).

И као што је сваки хришћански храм посвећен једном светитељу, кога слави као свога

заштитника, тако се и српске породице стављају под окриље једног светитеља, коме се

као свом молитвеном заступнику пред Господом обраћају, и кога као заштитника

породице поштују и редовно, с колена на колена, са оца на сина, сваке године славе.[1]

Крсно име – слава, диван је израз православне вере, која је тако дубоко усађена у

српској народној души. Слава је и *нарочито обележје српског народа*, јер се прославља

само међу Србима (у целини узев). Циљ ових редова је да послуже правилнијем

разумевању и достојнијем прослављању крсног имена.

Шта је слава?

Наши преци примили су хришћанство у деветом веку и, уместо дотадашње

идолопоклоничке вере, прихватили су веру у једнога Бога. Просвећивани хришћанским

учењем, одбацујући идолопоклоничко приношење жртава, упућивали су Господу

молитве за здравље, срећу и напредак свога дома и свој. Иако су се Богу молили

свакога дана, наши преци имађаху Један дан у години, у који су захваљивали Богу за

сва добра којима их је обдарио. Тога дана они су прослављали успомену на оног

хришћанског светитеља, кога су нарочито поштовали као свог заштитника, чији им је

хришћански живот био пример који су настојали да следе. Томе светитељу обраћали су

се да пред Господом буде *њихов заступник* и тумач њихових молитава.

За своје заштитнике и молитвенике пред Богом наши стари узимали су Пресвету

Богородицу, или хришћанског светитеља на чији су се дан крстили -тј. примили

хришћанство (и њихову успомену прослављали су они иа дан рођења или телесне

смрти светитеља, или на дан преноса светитељевих моштију).

Просвећен, дакле, хришћанском науком човек је дошао до сазнања да се Бога, који управља светом, не треба плашити нита Му се у страху молити, ако се живи по

заповестима-Његовим. Не из страха већ из љубави човек се обраћа Богу и прославља

успомену на светитеље у жељи да, следећи њихов блажен и богоугодан живот, постане

достојан свих дарова, које милошћу Божијом прима.

5

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Обичај приношења жртава, остао од старине, није се код свих новокрштених

одмах и лако искоренио. Мисионарска делатност Грчке и Латинске цркве постигла је

само делимичне успехе међу досељеним народима на Балкану. Они нису успели да

потпуно хришћанизују многобожачке словенске масе. Пут за истинско и разумно

усвајање хришћанства полако је припреман. Иако су примили хришћанство, многи су и

даље наставили да приносе жртве заштитницима свога дома и своје породице – хришћанским светитељима – као што су и раније, у идолопоклоничко време чинили.

(Стока, која је била намењена као жртва светитељу, догоњена је црквама код којих је и

клана, а њено месо служило је за гозбу. Тај обичај одржао се код многих доста дуго).

Тек је светосавски покрет, *дубоко хришћански и народни у исти мах*, одиграо

одлучујућу улогу у коначној хришћанизацији Срба. Св. Сава и његови следбеници и

мисионари у српском народу, енергично приступају еванђељском просвећивању Срба.

То је управо последњи и одсудан ступањ хришћанизације српског народа. Мисионарска делатност светосавске Цркве, активна на свим пољима народног живота, испољила се пре свега у борби против остатака многобоштва у народу. Овим је било обухваћено и прослављање крсног имена славе. Зобрањено је дотадашње приношење жртава, као и приређивање гозби код храмова. Сврха нових одредаба била је да се сви многобожачки моменти у обичајима ликвидирају. Одређено је да се у црквама може прослављати спомен на светитеље само онако како то хришћанима доликује, т.ј. разни земаљски плодови могу се принети *ради благослова*, а не ради приношења жртве и гозбе. Тако светосавска Црква има одлучујући значај у стварању крсне славе, овакве каква је она данас. Постанак и развитак данашње српске крсне славе мора се зато посматрати у општем склопу светосавске активности. Светосавској српској Цркви пошло је за руком да створи данашњу крсну славу као *искључиво српско-православну и црквено-народну породичну свечаност*. Творци славе, онакве какву је данас имамо су, дакле, Св. Сава и његови непосредни ученици. Отуда и чињеница да само Срби, који су од XIII века непрекидно под одлучујућим духовним утицајем светосавске Цркве, данас имају крсну славу. Слава је, дакле, један вид мисионарске делатности светосавске Цркве, један облик њене борбе против идолопоклонства, за потпуну еванђелизацију српског народа у средњевековној Србији.[2]

Поучен од свога првог архиепископа и његових следбеника, и прихвативши

начин прослављања крсног имена који је он одредио, српски народ је затим вековима

тако прослављао, а тако и данас треба да слави.

Споменуто је, да је прослављање славе у њеном првобитном облику (за разлику

од данашњег облика код Срба) било у обичају не само у српском народу, већ и код

других православних народа. Али, код ових народа током времена прослављање крсног

имена замењено је празновањем дана рођења појединих чланова породице, или дана

оних светитеља чија имена они носе. од славе настало прослављање рођендана и

имендана (славу слави још извештан део Бугара, Румуна и Арбанаса, мада не онако како

славу прослављају Срби). Славу су стално славили једино Срби ма где се они налазили, и то не само православни Срби. Слава се налази и код Срба римокатолика (у Боки, Конавлима, Херцеговини, Далмацији, Словенији) па и код оних римокатоличких

породица чији су преци били Срби. Отуда је и настала она народна изрека: *"Где је*

слава ту је и Србин".

Како су наши преци поштовали и славили славу

Прослављање крсног имена, код наших предака постало је један од најглавнијих

израза њихове православне вере. Своје светитеље они су поштовали и славили њихову

успомену ма у каквим се тешким приликама налазили.

Домаћин се старао, и преко целе године приправљао, како ће прославити крсно

име. А кад буде дан уочи крснога имена он би позивао све пријатеље, изузев оне који

такође славе исто крсно име. (Слава или крсно име зове се још: свети, свето, благодан).

Кад званице долазе свечарима у кућу обично овако говоре: "*Добар дан и честито ти*

свето! Славио га много година у здрављу и весељу!" Или: "*Помози Бог, срећна вам*

слава!" Пријатељи из других села (дакле они који су удаљени) требало је да на славу

дођу и незвани.

Међутим, треба истаћи да тога дана куће свечара нису биле само гостољубиви

домови спремни за гошћење рођака и пријатеља – него су и постајале *домови молитве*, претварале се у цркве Божије, у којима је домаћин са породицом приносио молитве

захвалности Богу и своме светом заступнику за дотадашње дарове, за Божији благослов

који се излио на њих, узносећи и молбу да их све и убудуће прати благослов

Свевишњег Господа, здравље, срећа и свако добро у животу и раду.

Крај запаљене воштанице и прислуженог кандила пред иконом свога светитеља, поред славског колача и кољива (жита), окађени миомирисом тамјана, утврђивали су се

наши стари у својој вери. Угледајући се на заштитника свога дома – светитеља чију су

успомену славили – наши стари су полазили његовим примером, *чинећи добра дела*.

Њихов дом био је тога дана отворен за путнике и намернике, а сиромашни и невољни

били су потпомагани већ према могућностима домаћина. Славило се како се могло, али

није било таквих који, ма били и најсиромашнији, своју славу не би прославили – помињући тога дана у молитви свога светог

заштитника.

У време вековног робовања, дани славе били су тренуци препорођаја, који су

уливали нову снагу и охрабрење. У прослављању свога крсног имена, српски народ је

црпео снагу да може издржати све патње кроз које је пролазио и дочекати дан слободе.

Умирала су поколења не дочекавши освит слободе, али су на самртном часу остављала

завет својима млађим:

да љубе, чувају и јачају своју православну српску веру, да поштују њене светиње, да прослављају крсно име – славу своју – јер ће само вера моћи да снажи вољу за

животом, и сачувати народност – име српско.

Многи и данас прослављају успомену на свога светитеља исто онако као што су

и њихови стари чинили. Ни данас не заборављају заштитника свога дома, као што га

никад и нису заборављали. Славе га онако како су у могућности да славе, показујући да

су прави синови своје вере и Српске цркве, а достојни потомци својих дичних предака.

Али, има их који не желе да славе славу и преко новина то целом свету објављују

(често истичући непостојеће разлоге, или пак такве који и нису никакви разлози). Тиме

се најбоље показу је како човек брзо заборавља и олако пропушта своје најсветије

обавезе, заборавља и не поштује своју веру, ону исту веру за коју су његови стари, не

тако давно, проливали своју крв и давали свесно своје животе.

Ни на бојишту уочи саме битке, честити Кнез Косовски није заборавио да слави

своју славу. И много векова после Косова, српски војници славили су своје свечарске

славе у влажним рововима, чак и усред љуте борбе. У смртоносној ратној хуци, под треском бомби и иза бодљикавих жица у непријатељским логорима, сећали смо се своје славе. – Тај дан никада нисмо заборављали. А када нисмо били у могућности да своју славу прославимо онако ј како смо некада чинили – и како смо то примили од наших старих – ми смо бар припалили дуго ношену и као светињу чувану воштаницу, а некад и без ње, но никада не заборављајући оно : најбитније: *да узнесемо топле молитве Богу и светитељу нашем* да нас сачува, да нас Бог избави од зла, па да се здрави вратимо својим домовима, у загрљај својих милих и драгих.

7

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Зар сада, када су те наше жеље, или желе наших родитеља испуњене, зар сада да не слаavimo своју славу? Није ли то онда крајња незахвалност према Богу, незахвалност и немар према завету наших предака. А заборавља се: "Незахвалност – то је ка' оштрица мача, каткад сече главу и свога ковача!"

Откуда гозбе о славама

У нашем народу, који је по својој природи гостољубив, уобичајило се да се – за рођаке и пријатеље, који су долазили да својим присуством увеличају прославу крсног имена – припрема свечана трпеза. Доцније, у време вековног ропства, једини начин да се народ састане, поразговара, утеши, па чак и да донесе какве одлуке, били су ти

скупови о славама, свадбама и даћама, а нарочито о црквеним славама и саборима. Јер

Турци, ма колико да су били окрутни у прогону српске раје, ипак су донекле остављали

народу слободу да се о својим верским празницима, на тим гозбама састаје без њиховог

присуства. И на тим славским скуповима људи су крепили један другог, проналазио се

начин да се избегне турској сили, народ је *јачао своју веру и крепио наду* у ослобођење.

На таквом једном скупу у Орашцу 1804. године, донета је одлука да се подигне први

устанак за ослобођење српског народа. Тако су се ове гозбе, које су имале свој

нарочити значај у прошлости, одржале све до данас, и веома их је тешко нарочито у

селима, изоставити.

Често се чује да се нашем народу са села пребацује како своје славе прославља

више дана, и да том приликом много потроши. То је веома умесна примедба, Али, не

сме се заборавити да су на селу баш породичне славе, свадбе и црквене или сеоске

славе, оно мало дана и прилика у току године када се може састати са својим рођацима, пријатељима и друговима из удаљених места, разговарати, разонодити се и

провеселити. Овим се, истина, *не одобрава расипништво и претерано трошење* у овим

приликама, као ни у свим другим. Требало би да наши људи прослављање своје славе

сведу на један дан, на свечани и молитвени чин сечења славског колача. Увек их треба

саветовати да мање троше, јер је тежак сваки динар што га они зарађују; саветовати их

стално да добро пазе да се светиња њихова – њихово крсно име, не извргне у ругло

опијања и неумерености у јелу! Али, то не важи само за народ на селу, већ исто тако и

за оне који живе у градовима.[3] У овом старању за добро и достојно прослављање славе

треба да се огледа *будност свих који уистину верују, који поштују своје српско име и*

којима је стало да се оно чува *неокаљано*.

Славу треба славити увек, ма у каквим се приликама човек налазио – у срећи и у

несрећи, у *радости и у жалости*, само треба разликовати битно од небитног – одвојити

прослављање светитеља од гозбе, славу од весеља. И док славску трпезу може

спремити онај који има, а веселити се онај који није у жалости – дотле за *славску свећу, славски колач, мало црвена вина, кољиво, тамјан и мало зејтина* требало би да се у току

године свако постара и спреми, и да се тако кроз молитвену успомену одужи своје

светитељу.

Срби никада не треба да занемарују своју славу. Православна вера их је кроз

векове одржала и очувала, зато и они треба да чувају своју веру не као обичај него као

свесно убеђење. И треба да увек потврде народну истину: "*Где је Србин ту је и слава!*"

Како треба да славимо славу

Као што смо видели, прослављање славе је израз наше благодарности Богу за

сва добра, којима нас је обдарио, и молитва Њему (и нашем светитељу, да буде нашим

8

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

молитвама посредник пред Господом) да нас Господ сачува од зла и да нас упути на

прави пут у животу.

Зато се слава мора прослављати у том смислу, са тим узвишеним циљем, а не

ради гошћења, јела и пића! Свечар и чланови његове породице тога дана се нарочито

морају сећати живота и дела свога светитеља, кога славе, и упоредити са његовим

животом свој живот и дела. уочивши разлике, треба да свој живот подешавају према

светитељевом примеру, јер ће тиме најбоље и најлепше прославити њега, заштитника

њиховог дома и њиховог молитвеника пред Господом.

Пред пресеченим – и црвеним вином преливеним – славским колачем, треба

свечар да се сети велике жртве, коју је Господ наш, Исус Христос, поднео за нас

страдањем својим на крсту, па да испита себе да ли је својим животом и радом достојан

те велике жртве! Да ли је поступио по науци Христовој? Је ли помагао сиромашне и

невољне ближње своје, као што је то *дужан* да чини? Је ли гладнога нахранио, голог

оденуо, босог обуо, жедног напојио; да ли се сетио оних, који се налазе у беди и

невољи, *да ли им је олакшао живот*; отклонио беду и умањио муке?

Ако није, нека донесе чврсту одлуку да то убудуће чини, кад му је Бог дао, јер

узалуд му је вера, ако не чини добра дела.

" Вера чиста и без мане пред Богом и Оцем – вели апостол Христов, Јаков – јесте ова: обилазити сироте и удовице у њиховим невољама и држати себе неопогањена од

света". "Каква је корист, браћо моја, ако ли ко рече да има веру а дела нема? Зар га

вера може спасти?" "Јер као што је тело без духа (без душе) мртво, тако је вера без

добрих дела мртва" – говори нам он (Посл. Јаковљева 1:27,2:14,2:26) и тиме нам

указује пут којим треба да идемо кроз живот.

Зато, нека пламен славске свеће – воштанице – осветли наш ум, нека загреје

наше душе, да бисмо упознали прави циљ нашег живота, и показали се у своме животу

као истинита деца Божија.

Само такво прослављање славе биће достојно нас као хришћана, па ће и молитве

наше бити услишене.[4]

Шта је потребно припремити за прослављање крсног имена – славе

Пре славе у дому свечара обавља се *водоосвећење*: свештеник освећује воду – свети водицу; а на дан славе у цркви, или у дому, *благосиља кољиво*[5] (жито) и *славски*

колач, који унакрст пресече и вином прелије.

Дакле, за славу је потребно *осветити водицу* у своме дому и припремити

славски колач од пшеничног брашна, *славску свећу*, *жито (кољиво)*, *црвено вино*, *тамјан* и *зејтин*.

У богослужењима Православне цркве све има свој узвишени смисао и нарочито

значање, па је тако и код славског обреда.

Славски колач представља жртву – али такву жртву благодарности Богу, што

смо кроз Исуса Христа и Његово страдање спасени од пропасти, која би нас постигла

због наших грехова.

Крстообразно пресецање славског колача представља страдање Христово ради

нас, а преливање пресеченог колача вином (које симболички представља крв) – значи

да смо Христовом крвљу очишћени од својих грехова.

Славска свећа која треба да је од чистог пчелињег воска, такође означава жртву

– најчистију и најневинију: као што пчеле праве мед, сакупљајући слadak мирисни сок

са разних чистих и мирисавих цветова, тако и молитва свечара и његове породице треба

да потиче из његовог *чистог срца* и мирисне *неукаљане душе*.

Осим тога, славском свећом изражава се свечаност празника и радост домаћих.

Њом се још изражава и то: да су свечар и чланови његове породице *синови Светлости*,

9

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

која просвећује свакога човека (Јн 1:9), а не синови мрака. Јер као што светлост свеће

разгони мрак, тако и светлост Христове божанске науке разгони таму у којој се

незнабошци налазе.

Славска свећа је, дакле, символ жеље и тежње свечара:

- да упознају Светлост живота – Господа Бога и Његовог Сина Исуса Христа,

- да светлост Божија просвети разум њихов, осветли и оснажи врлине у њима; и упути

их да време на земљи проведу у беспрекорном хришћанском животу

- и да хришћанска љубав запламти у њиховим душама, као што пламти и пламен

њихове славске свеће!

Славско жито – кољиво. (Од интереса је поменути како је кољиво установљено.

Цар Јулијан звани Апостат – отпадник – који беше примио хришћанство у младости, а

кад је постао цар (361-363 г.) одрекао се Христа и постао поново идолопоклоник и

велики прогонитељ хришћана, – знајући да хришћани посте Велики пост, а нарочито

прву недељу овога да би се причестили, хтео је да наруши прописе хришћанске Цркве.

Зато тајно нареди управнику Цариграда да све што се на тржници налази за јело, покропе крвљу жртава које се приносе идолима како би се хришћани оскрnavили. Али

св. Теодор Тирон – преко патријарха цариградског Евдоксија – јави хришћанима да

ништа не купују на тржници за јело, већ да кувају *кољиво* – пшеницу с медом – и то да

једу. Они тако и учине и целе прве недеље Велике поста јели су само кољиво. У спомен

тога Православна црква је увела кување кољива, и оно се даје народу у петак и суботу

прве недеље Великог поста после службе. Доцније је уведено у употребу и при

прослављању крсног имена – славе).[6]

Кољиво се спрема као жртва захвалности Богу за дате земаљске плодове, а у

спомен светитеља кога славимо, као и за успомену на оне наше претке који су у вери

живели, и на оне који су за веру дали своје животе.

Славски обреди и обичаји врше се за живе – за њихово здравље, напредак и

благостање, али сасвим је природно да се хришћанин сети својих умрлих предака и

сродника, и да се помоли Богу за њих приликом прославе светитеља, – њиховог

заједничког заштитника, којег су и они славили и коме су се и они у молитви обраћали.

Треба нарочито нагласити: *да се кољиво о слави не спрема за покој душе* оног

светитеља који се слави, као што неки погрешно мисле! Сви су светитељи живи и

налазе се пред Господом као наши заступници и молитвеници!

Зато се славско кољиво спрема за *све славске дане* па и за св. Арханђела

Михаила, св. Илију, као и за Богородичине и Христове празнике!

Шећер који се у кољиву меша са куваном пшеницом, означава блажен живот – живот небеске сладости праведних хришћана после смрти, који су они својим животом и делањем на земљи заслужили.

Зејтин, који се у кандилу прислужује, такође представља жртву Богу.

Тамјан одн. кађење тамјаном, означава нашу молитву, која треба да потиче из

чистог срца, како би Господу била пријатна и драга, као што је нама благ и пријатан

мирис тамјана и измирне, којима се кади (упоредити Псалам 141:2).

10

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Каквих има слава

Породична слава је, видели смо, прослава успомене на оног хришћанског

светитеља, на чији су дан наши преци примили хришћанство и кога су изабрали за

свога заштитника и заступника пред Богом. Слава се преноси од оца на сина и готово се

никада не мења. Чак ако једна породица изумре, они хришћани који наследе њихову

имовину у већини случајева сматрају за своју дужност да поред своје славе приме и

њихову. Тако се поступа и приликом усиновљења, кад посинак прихвата славу свога

поочима и помајке. Отуда има породица које славе више слава. Жена, ако остане

удовица, задржава славу свога мужа. Како слава прелази с оца на сина, и даље на цело

потомство, то се сматрају као рођаци сви они који славе истога светитеља.

Црквене славе су прослављање светитеља коме је храм посвећен, и његова се

успомена слави као што се слави и у породицама.

Сеоске или градске славе су прослављање успомене оног светитеља, кога су за

свога заштитника изабрали поједина села и градови, или коме су се у невољи

заветовали житељи тога места, па га прослављају у знак благодарности за срећно

отклањање беде и невоље, (као што су нпр. болести, непријатељске најезде, поробљавање, пожар, помор људи и стоке, велике поплаве, као и друге временске

непогоде). Тог дана иде се – кроз поља у селу или главним улицама – са литијом, и

приносе се Богу и светитељу молитве за добро и срећу тога места, житеља у њему, и

свих људи.

Заштитник српске школе је српски просветитељ и први архиепископ св. Сава.

Св. Сава се прославља у српским школама као школска слава од 1827. године.

И поједина српска друштва и установе могу имати своју славу – свога светитеља

заштитника, кога прослављају и под чију се заштиту стављају.

И не само друштва и установе. Познато је, да је у доба Немањића, св. апостол

првомученик Стефан био заштитник Српске државе. (На српским новцима из тога

времена био је приказан Св. Стефан како владару пружа крст или заставу; и сви српски

владари, почев од Стефана Немањића, носе и име Стефан уз своје народно име – Стефан Урош, Стефан Милутин, Стефан Душан).

Водоосвећење

На неколико дана пре славе треба свечар да се јави своме свештенику, у чијој парохији станује, да слави и да га позове да у његовом дому освети славску водицу.

За освећење водице треба да спреми: *свећу, чинију или дубоки тањир са водом, киту босилџка, мало тамјана, жеравицу и кадионицу*, а на једној чистој хартији треба да

испише *имена свих чланова породице*, да би их свештеник у молитви за њихово здравље

поменуо. – Ништа друго не треба да буде на столу за водоосвећење осим, можда још

какве иконице и цвећа. Овај сто треба наместити пред славском иконом или у њеној

близини, али увек тако да свештеник за време молитве и водоосвећења буде окренут

према икони.

(Освећење водице требало би, ако је могућно, да се обавља у оној соби у којој се

налази икона светитеља. Ако се освећење воде не врши у одаји где је икона, треба

замолити свештеника да освећеном водом покروпи и ту одају, као и све остале у кући).

Мора се пазити да сто за водоосвећење, или сечење славског колача, не буде намештен

пред било каквом или чак неприличном сликом за свете радње и побожна осећања.

Треба пазити и где ће се икона поставити. Славска икона треба да је на најлепшем

месту у соби. – Правило је да икона буде *на источној страни*. – (Православни

хришћани, од најстаријих времена обично су се молили окренути лицем ка истоку – извору светлости. То има своје симболичко значење јер исток, као извор светлости, је

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

слика Исуса Христа, који се у Светом писму често назива исток (Лука 1:78), Светлост

(Јован 8:12), Сунце правде (Малахија 4:2).

Па ипак, ако у соби на источној страни није за икону погодно место, онда треба

изабрати најлепше место без обзира на коју је страну света окренуто.

Пред Иконом треба да гори кандило (и то не само за славу већ и недељом и о

сваком другом празнику).

Такође, треба водити рачуна да жеравица буде спремна за оно време кад је свештеник

заказао да ће доћи. Ако се деси да нема ватре у приправности, треба припремити

неколико комадића луча, па у крајњој потреби може и на њему тамјан да сагори и кућа

да се окади,[7]

За кађење треба спремити -још и кадионицу. (У случају да се не може набавити

мала *ручна кадионица*, жеравица се може спремити у малој земљаној посуди која се

стави на тањирић и тако предаје свештенику. Треба знати и ово: кад свештеник кади

дом, или га кропи освећеном водом, иди испред њега и отварај врата оних просторија

које желиш да ти свештених окади или покропи. Која врата буду затворена, то ће за

свештеника бити знак да у ту одају не треба да улази).

У списак имена треба унети *имена свих укућана*, за које се жели да их свештеник

у молитви помене. Та имена треба да су *читко и лепо исписана*.

Разуме се само по себи да свештеника треба дочекати у *чистом и уређеном*

стану, а и *сами укућани треба да су чисти и уредни*. Ако случајно, из било којих

разлога, није могуће уредити цео стан, нека је у реду бар она соба где ће се вршити

обред. Али, како се богослужење у дому обавља свега два до три пута у току године, то

неће бити тешко домаћима да се потруде, поране и све спреме још и пре заказаног

времена.

Када свештеник дође, *сви чланови породице* који се тада у дому налазе, *па и*

млађи тј. они који у кући помажу, *треба да присуствују водоосвећењу* и да заједно са

свештеником упуте молитве Богу за опште и своје добро и срећу.

У песмама и молитвама које свештеник при освећењу воде пева и чита, призива

се Пресвета Богородица да буде *заступница људи пред Богом* и да избави све људе од

пропасти, да их очисти од грехова, пошто је Она спасење свих хришћана.

У Еванђељу које се чита при освећењу воде, говори се како су исцељивани

болесници, који су се купали у бањи код Јерусалима, пошто је Анђео Господњи осветио

воду у њој.[8]

Свештеник затим упућује Господу молбе: за мир одозго и спасење душа наших; за мир целог света; за благостање и сједињење светих Божијих цркава; за поглаваре

Цркве, свештенство и све људе; за народ; за дом у коме се вода освећује и све оне који

у њему живе (помињући при том њихова имена), као и за све оне који живе у томе

месту у вери Христовој; за добро и мирно време и за изобилје плодова земаљских; за

оне који плове, путују, који болују, пате, за заробљене и њихово спасење. – Затим се

свештеник моли да нас Бог избави од сваке жалости, гњева, опасности и нужде, и

помињући Пресвету Богородицу, упућује молбу:
Заштити, спаси, смилуј се и сачувај нас, Боже, Твојом
благодању.

Потом кроз молитву призива силу Св. Духа да освети воду, па
да она буде на

исцељење душе и тела свих оних који је буду пили, као и да
отклони све што би

наносило штете дому том. [9]

Моли се још за све оне којима је потребна помоћ Божија, да
окусивши и будући

покропљени освећеном водом постану синови Божији и
наследници царства небеског; помињући и све светитеље наше
и светитеља који се слави, *моли их да они буду*

заступници наши пред Богом, тумачи наших молитава.

12

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Пошто је крстом осветио воду, свештеник њиме благосиља
људе и дом, а сви

присутни приступају и – побожно се прекрстивши – целивају
крст, а свештеник свакога

покропи (попрска) освећеном водицом.

Кроз водоосвећење у нашем дому, силом Духа Светог бивамо
освећени и ми и

наш дом. Зато, знајући то, не треба да занемарујемо ово
освећење воде пред славу, како

би се за њу достојно духовно припремили. (Видети Чин
водоосвећења, на стр. 37).

Уочи славе

Уочи славе нека домаћица са освећеном водицом замеси
славски колач и скува

пшеницу за кољиво;

домаћин нека набави славску свећу, тамјан, црвено вино и
зејтин.

Препоручује се да сама домаћица, или ко од домаћих, умеси славски колач, а не да се готов купује. Нека и тај славски колач, умешен од домаћих, буде израз захвалности Богу и светитељу што им је дат живот и здравље да и те године дочекају дан своје славе – нека он буде молитва Господу за благослов. Али, ако славски колач спрема неко ван куће, онда, када се кући донесе, треба га покропити освећеном водицом. Треба послове око спремања за славу тако распоредити да се одвоји време за одлазак у цркву на вечерње или бденије (када ће се обично понети и предати зејтин и тамјан као свој прилог цркви, а у спомен светитеља).

- У цркви нека свечари запале свећу за здравље своје и своје породице и нека упуте топле и искрене молитве Свевишњем, молећи за заступништво свога светитеља.

- Нека се сете и својих драгих покојника, па нека прислуже свећу и за покој њихових душа.

Ако из неких нарочитих разлога не могу да оду у цркву, а они сви нека се – по свршетку посла – окупе пред иконом свога светитеља, прислуже му кандило, и помоле се Богу и светитељу за срећу, здравље и свако добро. Домаћин нека тамјаном окади икону, све присутне и све одаје у кући. Он, или ко млађи, нека прочита молитву Господњу Оче наш... и Богородице Дјево... Ако знају нека отпевају Тропар светитељу и читају

молитву њему посвећену.[10] Нека њихове молитве буду искрене и из чистог срца, јер ће само тада бити услишене.

На дан славе

Нека се домаћин у чисто обуче, запали кандило пред иконом светитеља, па са још којим чланом породице нека оде у цркву на Јутрење или Свету литургију.

1. Ако се сечење славског колача обавља у цркви, а не у дому, треба се претходно, који дан раније, распитати у цркви у које ће се време обављати сечење славских колача

(обично је то раније изјутра). На дан славе у одређено време домаћин ће у цркву однети

славски колач и кољиво увијене у чисту белу мараму, затим мало црвеног вина у

бочици и мању свећу коју ће ставити у жито и запалити је да гори док се обред обавља.

Ако је могућно, домаћин треба да колач однесе у цркву, а ако он не може онда нека то

учини неко од чланова његове породице а не неко други! Са собом понети и хартију на

којој су пописана имена свих чланова породице, да би их свештеник у молитви

поменуо.

13

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Родитељи који носе колач у цркву, треба да поведу собом у цркву и одраслу

децу да и она учествују у овом молитвеном чину и да се у њихове младе душе што

дубље урежу успомене на ове лепе дане и лепе наше обичаје.

Обично када се заврши јутрење свештеник ће окадити славско кољиво, колач и

вино, отпеваће се Тропар светитељу, па ће онда, очитати молитву над кољивом и

благословити га. (Видети: Благосиљање кољива, на стр. 46).

У тој молитви свештеник се моли да Господ Бог благослови све дарове, који су у

част светитеља спремљени; да их умножи како у дому који слави тог дана, тако и у

целом свету; да очисти од греха и освети све оне који су то спремали; као и оне који ће

од тога окусити; да онима који су то кољиво спремали и поднели га на освећење и

благослов – а у част и за успомену на свога светитеља кога славе – испуни све молбе и

све жеље, које се односе на њихов бољи живот на земљи и на небу.

Затим свештеник благосиља вино и славски колач, молећи Бога да прими

принешену жртву у спомен светитеља који се слави.

Онда узима колач, сече га са доње стране унакрст, прелива га вином унакрст, а

затим га са свечаром окреће певајући ове три песме

I

У првој песми говори се о мученицима и светитељу кога слави­мо, који су молитвеници

наши пред Богом и учитељи вере и моралне чистоте:

"Свјати мученици, иже добрје страдалчествовавши и вјенчавшесја, молитесја ко Господу, помиловатисја душам нашим".

II

У другој песми прославља се Христос, који је похвала апостолима и радост мученицима:

"Слава Тебје, Христе Боже, апостолов похвало, мучеников радованије, ихже проповјед Тројица јединосушчнаја".

III

У трећој песми се исказује јављање Сина Божијег у људском телу – рођењем.

**"Исаије ликуј, Дјева имје во чревје и роди сина
Емануила, Бога же и человекја; восток имја јему, јегоже
величајушче Дјеву ублажајем".**

Затим преломе колач напола и, држећи сваки своју половину, састављају га. Љубећи колач свештеник говори:

"Христос посредје нас" ("Христос међу нама"), а свечар такође љуби славски колач и одговара:
"И јест и будет". ("И јесте и биће").

Ово чине трипут. Потом свечар прима колач од свештеника, узима кољиво и носи га својој кући, где га ставља на сто или пред икону.

14

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Запали тада код куће славску свећу, окади је, а затим и икону и све домаће, а онда се сви заједно помолe Господу и своме светитељу, као што су и уочи славе радили.
(Видети стр. 22-23).

После молитве, чланови породице честитају славу домаћину и једни другима, и љубе се.

2. Ако се колач сече у дому, домаћин са још којим чланом породице, пошто се врати из цркве са Јутрења или Свете литургије, очекује долазак свештеника, који ће, ако је

позван да дође у дом, у заказано време доћи да пресече славски колач.

Сто са славском свећом треба наместити *пред иконом* како је већ речено; на

столу мало напред стоји *славска свећа*, са леве стране постави се *славски колач*, с десне

жито (кољиво), у средини чаша или боље *бокалић с црвеним вином*, уз колач *нож*, *тамјан*, и хартија на којој су исписана *имена свих чланова породице* да би их свештеник

у молитви поменуо. *Жеравица* такође треба да буде припремљена да се стави у

кадионицу. *Кандило* пред иконом упаљено је још изјутра.

Када свештеник дође у дом свога парохијана, улазећи поздравља га еванђелским

речима: **"Мир дому овом и онима који живе у њему!"** [11] На овај поздрав домаћин

одговара: **"Амин. Боже дај!"**

Пошто се домаћи сви искупе и домаћин запали славску свећу, свештенику се

одмах даје *жеравица у кадионицу*, он ставља тамјан и прво кади дом. Смисао кађења

лепо изражава стих црквене песме: " *Нек се узнесе молитва моја као кадило пред Тобом, Господе!* " (Псалом 141:2).

Затим свештеник чита молитву за освећење жита (кољива), славског колача и

вина.

Потом пред иконом подиже славски колач, као нашу жртву у славу Божију и

част светитеља кога славимо; Затим пресече колач и унакрст га прелије вином; окреће са домаћином славски

колач певајући ове три песме:

I **"Свјати мученици..."**

II **"Слава тебје, Христe Боже..."**

III **"Исаије ликуј..."**

Цео црквени обред је много свечанији и души ближи кад цела породица заједно

са свештеником пева ове песме, зато их треба научити (њихов
цео црквенословенски

текст дат је напред, на стр. 24. а српски на стр. 48.).

Кад се све три песме отпевају, свештеник ломи колач са
домаћином, или оним

који га замењује, а затим сви чланови породице прилазе и
целивају колач. При том нам

се свештеник обраћа речима:

"Христос посредје нас" , што значи: "Христос међу нама!"

а ми одговарамо:

"И јест и будет!" , што значи: "И јесте и биће!"

Треба укућане поучити да тако одговарају свештенику. После
тога свештеник

говори молитву у којој помиње имена свију укућана која су
исписана на посебној

хартији што се налази спремна на столу.

На крају обреда сви присутни приступају да *целивају крст*, као
и приликом

водоосвећења. Затим настаје честитање. (Види: *Чин резања
колача*, на стр. 47).

15

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Све што је за богослужење потребно *нека буде спремно пре
него што почне*

свети обред, а кад обред почне цела породица треба да је на
окупу, да мирно и

побожно сви стоје и да узносе заједно са свештеником молитве
Господу, топло и

искрено. Јер, свештеник не долази као какав службеник који
треба да обави обичај ради

осталог света – он долази *ради молитве, ради духовних
потреба породице*. Зато сви

присутни на овом домаћем богослужењу треба да се понашају
као у храму Господњем и

да с пажњом прате обред и учествују у њему, молећи се и крстећи при помену имена

Божијег. Ми се том приликом молимо Богу за здравље и напредак свој и свих наших

живих, а у молитви за освећење жита још и за покој душа умрлих предака, па зато – и

ради свога добра и из љубави и поштовања према нашим драгим покојницима – треба и

овом приликом да се молимо Богу побожно, искрено и од свег срца.

Срби се свуда поносе својом славом и труде се да је што достојније прославе и у

слободи и у ропству, у својој земљи и у туђини. Ова наша домаћа богослужења и

обичаји с њима повезани, развијају код наше деце и *верска и национална* осећања. Деца

се радују домаћим свечаностима, а дужност је нас родитеља да деци чинимо што више

радости, како би се и нас и свога детињства сећали са што више љубави и са што више

лепих успомена.

Није потребно наглашавати да све треба да буде *чисто и у највећем реду*: и дом

и домаћи. Одело на домаћину и његовој породици не мора бити ни ново, ни украшено, само мора бити чисто.

Али пре свега, то нарочито напомињемо, нека им буде срце чисто, нека им је

чиста и мирна савест, нека тога дана помогну своје сиромашне ближње па ма и

најмањим поклонима или прилогом: било у храни, у новцу, у одећи или обући. Ако им

је могућно нека ту помоћ однесу њихова деца, да би се још од малена научила својој

хришћанској дужности. Радост оних које ће помоћи увећаће њихову радост, па ће и

своју славу веселије, радосније и задовољније провести; захвалност помогнутих наћи ће

одзива и код Свемогућнега Бога, који ће благословити дом свечара, и многоструко им

надокнадити све оно што су за добро ближњих учинили, а у славу Божију и за спомен свога светитеља.

Само такво прослављање крсног имена биће угодно и Богу и светитељу, па тако, браћо и сестре, и прослављајмо!

Ако о слави можете, и Бог вам је дао за то могућности, спремите ако хоћете и

ручак и погостите своје рођаке, пријатеље, другове и суседе. Но тај ручак и гозба нека

буду у складу са прославом тога дана, а не да се изроде у ругло које не служи никоме

на част а обесвећује и саму славу и прља наше име!

За време ручка, ако се овај спрема и за госте, обично наздрављају једни другима, иако ово није свуда уобичајено. Али тамо где је то обичај треба домаћин да пази на

умереност, имајући увек на уму да ово није обична гозба већ – *српска слава* – дан када

се слави успомена на светитеља. Већ сам народ је овде поставио границу рекавши:

"Ако често пијеш за туђе здравље, изгубићеш своје!"

Знајте: Слава се не састоји у јелу и пићу, него у добром хришћанском

животу, у мисли на Бога, у сећању и угледању на живот светитеља и вршењу

добрих дела па у том погледу и чинимо све што можемо!

Зато, ако немате могућности да о слави спремате гозбе и ручкове, немојте се

ради тога задуживати, или за љубав похвале гостију лишити се многих својих потреба, – већ прославите славу, прославите успомену на свога светитеља, само вршењем

верског обреда, који и јесте истинско прослављање славе – молитвом и чистим срцем: ... Силно је укорењено свечарство у светосавском народу. Ниједан народ не слави

толико светитеље Божије колико српски народ. А дубоки смисао свечарства лежи у

оном најузвишенијем идеалу нашег народа – идеалу светог човека, а то је: 16

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

човек одрешен од земаљског царства, човек чист од неправде и сујете, човек испуњен љубављу према Богу и људима, човек неустрашив пред смрћу; једном речју: човек душеван!

Када се буду такви свети људи почели сматрати идеалом по свој земљи, онда ће

човечанство бити срећно. Отуда је наш народ носилац једног увек напредног и

спасоносног идеала, еванђелског идеала, који ће на крају крајева сав род људски, сада

трзан и растрзан, морати да прихвати и усвоји ако жели своје спасење.

Како се прави славски колач

Мешење славског колача у кући је леп породични чин и врло лепа успомена за

децу која ће, гледајући своју мајку како га меси, то пренети доцније и у своју кућу.

Младе девојке треба да и у овом послу одмењују своју мајку, како би још зарана стекле

искуство у томе.

Колач се обично меси *дан пре славе*. Пошто се домаћица окупа и обуче у чисто, прекрстиће се и у себи очитати Оче наш, па ће тек онда почети са мешењем.

У лонац од 1 литра издробити 20 до 30 грама квасца, налити га с пола шоље

млаког млека и прстима размазати квасац тако да нема грудвица. Затим додати мало

соли, једну кашику шећера и мало брашна колико да се добије ретко тесто. Суд ставити

близу штедњака и оставити док квасац не ускисне и напуни лончић.

За то време просејати 1 до 1 1/2 килограма брашна, ставити га у суд за мешање (по

могућности овај суд употребљавати само за мешање славског колача) и код штедњака

добро загрејати. Кад је квасац ускисао почети мешање. У брашну направити удубљење

у средини, додати квасац, 4 жуманцета, 2 до 3 кашике шећера, мало стругане коре од

лимуна и неколико капи освежене водице (коју је свештеник за славу осветио) па све то

замесити доливајући мало млека, тако да се добије тесто средње тврдоће. Приликом

мешања додавати мало-помало растопљеног масла, а такође с времена на време треба

замакати дланове у растопљено масло и тако масним рукама месити (употребити око

100 гр. масла).

Тесто треба месити све док се не одваја од прстију и док се на њему не појаве

клубуци, пликови. Када је тесто довољно израђено извадити га из суда, дно суда посути

брашном и онда вратити тесто у суд, прекрстити га, покрити с неколико чистих салвета

и оставити на топлом месту да ускисне.

Када је тесто достигло два пута своју величину, пажљиво га изручити на даску

посути брашном, лако га рукама израдити у облику округлог хлеба и ставити у округао

калуп, који је претходно добро подмазан маслом и посут брашном. Приликом овог

премесивања тесто се не сме много притискивати, нити месити јер у том случају неће

нарасти колач. Калуп са колачем опет прекрити салветама и оставити на топлом месту

да поново ускисне. Када је колач довољно нарастао, помазати га размућеним јајетом и украшавати украсима од истог теста.

Прво се преко целог колача ставља *крст* (од два ваљчаста комада теста стављена унакрст).

Затим се колач уоквири *плетеницом*, преко које се прави венчић. *Венчић* се

обично прави тако што се комад теста изваља а затим исецка на мање ваљчасте

комадиће. Сваки такав комадић се по дужини двапут засеке (тако да добије три крака).

Ови комадићи се слажу преко плетенице и то тако да сваки следећи мало преклопи

претходни; тако редом док се не уоквири цео колач и на тај начин добије венац око

крста. И венчић и крст се још засецкају маказама да колач још китњастије изгледа.

17

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Сада се на средиште крста ставља *поскурица* – као хлеччић кружног облика. Она

се такође ставља и преко венчића, а на завршецима сваког од четири крака крста

(укупно пет поскурица).

Даље се колач украшава осталим *украсима од посног теста* које се замеси од

брашна и мало воде. Ове украсе не треба помазивати јајетом већ их оставити беле. Ти

украси представљају желе домаћице – оно што жели да има у своме дому: *птице*

(голубови) представљају здравље и весеље. *Грозд* означава жељу да род добро роди; *цвеће* (ружице) значи лепоту, чистоту и мио мирис душе и да деца одрастају лепа и

чиста као ружице; (затим се као жеља да у кући буде свега прави буренце, па *чашица*, затим књига итд.). Ови украси стављају се у поља између кракова крста, и довољно је, да би

колач био леп, да се у сваком од четири поља налази по *један украс*.

Но најважнији украс славског колача је знак четвртастог облика коме је крст у

средини а међу крацима крста натпис **ИС ХС НИ КА** – овај натпис на грчком значи: *Исус Христос побеђује*. За утискивање овога знака постоји нарочити *дрвени печат*

(који свака домаћица треба да има). Посно тесто се растањи и у њега се утисне овај

печат, који се претходно замочи у брашно. Тај знак се ножем исече по ивици од осталог

комада теста и ставља се на сваку поскурицу.

Изглед самог колача и начин прављења украса зависи од умешности домаћице, али ваља знати да колач никада не треба да буде пренатрпан украсима.

Украшен колач прекрстити и ставити у загрејану пећницу и пећи на умереној

ватри. Првих десет минута не отварати пећницу, а после с времена на време окретати

колач како би са свих страна подједнако растао. Водити рачуна да *колач не преплане*.

Чим се површина колача зарумени прекрити га листом чисте беле хартије и наставити

печење. Када се колач одваја од калупа значи да је печен, али га ипак оставити још

десетак минута да се на тихој ватри "истишти". Добро нарастао и испечен колач не сме

да буде тежак. Чим се колач извади из пећнице пажљиво га одозго премазати млаком

водом у којој је претходно растворено мало шећера (споља површина колача ће онда

бити сјајна) и затим изручити на чист тањир.

Колач се може правити и постан када крсно име пада у посне дане. Меси се на

исти начин као и мрсан само без млека, јаја и масла.

Како се спрема славско жито

Мада изгледа једноставно спремати жито, то ипак није тако лака ствар. Кувати

га на овај начин: набавити *пшеницу "белију"* која је бела и крупна, отребити је, па је два

дана пред славу, увече, потопити у лонац са чистом водом и оставити је да у тој води

преноћи до сутрадан. Има домаћица које спремају жито на тај начин што га скуваног

семељу, а има их које га пре кувања "отуцају". Када домаћица не жели да меље

пшеницу, већ да је меси, онда сутрадан, пошто је пшеница преноћила потопљена, оцедити је од воде и мало-помало је туцати у авану од месинга. Када се тврда љуска

скинула са зрневља, опрати пшеницу у неколико хладних вода, спустити је у лонац, налити хладном водом да огрезне и на тихој ватри кувати око 2 часа, то јест док вода не

постане бела и зрно потпуно мекано.

У случају да домаћица жели пшеницу да меље, није потребно да је отуцава, већ

изјутра пошто је пшеница преноћила потопљена, ставити је да се у истом лонцу и води

кува. На овај начин спремана, пшеница ће се дуже кувати. За време кувања избегавати

доливање, а нарочито мешање. Пшеница лако загоревала, зато је непрестано кувати на

слабој ватри. Кувану пшеницу ставити на ђевђир и под чесмом испирати све док са ње

не нестане бела скрама, а зрневље не буде потпуно чисто и бело. Пустити пшеницу да

добро откапље од воде. Већи сто застрти чистим столњаком па по њему пшеницу

распоредити, али тако да не дође зрно преко зрна. Преко тога ставити други чисти

столњак. Оставити пшеницу да преноћи, а сутрадан рано изјутра ставити је у дубљи суд

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

и ако је отуцана месити, а ако није самлети је (понекад и двапут) на добро опраној

машини за млевење меса. Обавезно је да се домаћица пре него што отпочне мешање

жита прекрсти.

На килограм пшенице одмерити килограм-шећера у праху замирисаног ванилом, и килограм самлевених ораха, или обарених, ољуштених и самлевених бадема. Шећер и

орахе равномерно додавати у жито и при том га добро месити рукама. Узети стаклени

тањир, који се нарочито за ову сврху употребљава, па у облику округлог хлеба ставити

на њега измешено жито. Жито одозго посуту самлевеним орасима[12] или обареним, ољуштеним и самлевеним бадемима, затим ставити слој шећера у праху и пазити да

самлевени ораси и шећер свуда равномерно покрију жито. Најзад узети чист салвет, ставити га преко шећера, па длановима преко салвета добро утапкати шећер да не би

спао са жита. Неке домаћице још украшавају жито разним украсима (што није много ни

лепо ни укусно). Ако се баш жели, жито се може украсити обареним и ољуштеним

бадемом. Ивице тањира обрисати прво влажним салветом, а затим сувим. Ово брисање

препоручује се чешће после послуживања.

За патарице, (други дан Славе) одвојити уочи славе кувано жито, па га на дан

патарица припремати.

Жито начине свештеник или домаћин.

Домаћица је дужна да изјутра на дан славе спреми све што је за свештеника

потребно, а то је: *славски колач, жито, свећу, нож, чашу са вином, кадионицу са*

измирном и листу са именима оних који славу славе. Свећу пали домаћин или син.

Обичај је да онај који је упали треба да је увече и угаси остатком вина које је у чаши од

преливања остало. У случају да у кући нема мушке главе, свећу ће упалити свештеник.

Славу примају синови. Док је отац жив, ма синови били и ожењени, друга се свећа неће

палити. Ако отац за живота преда сину славу, онда ће и син моћи да запали свећу у

своме дому.

Из чина малог освећења воде

Свештеник у епитрахилу и фелону, стаје пред сто на коме је суд са водом, свећа

и босиљак, ставља крст на сто, кади око стола, унакрст и говори:

Благослови Бог наш, свагда, сада, и увек, и кроз све векове...

Бог Господ, и јави се нама, благословен који иде у име Господње! глас 4.

Усрдно притецимо сада к Богородици ми грешни и смирени, и припаднимо

покајнички вапијући из дубине душе: Владичице (Владатељко), помози, сажаливши се на нас; похитај, пропадамо од мноштва сагрешења; не отпусти твоје слуге празне, јер Тебе имамо као једину наду.

Слава. И ниње... (тада):

Ми недостојни нећемо никада ућутати, Богородице, казујући чудеса Твоја; јер

када Ти не би предстојала молећи, ко би нас избавио од толиких беда? Ко би нас

**сачувао до сада слободне? Нећемо одступати од Тебе,
Владичице, јер Ти слуге
Твоје увек спасаваш од свих опасности...**

19

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

**Онда: Отвори нам двери милосрђа, благословена
Богородице, да не погинемо ми, који се у Тебе надамо, него
да се Тобом избавимо од беда, јер си Ти спасење рода
хришћанскога.**

Онда: Господу се помолимо!

**Свештеник: Јер си свет, Боже наш, и Теби славу уносимо –
Оцу и Сину и Светоме
Духу – сада и увек и кроз све векове. Амин.**

**Свети Боже, свети Крепки, свети Бесмртни, смилуј се на
нас![13]**

**Пошто се Трисвето отпева на уобичајени начин, ђакон говори:
Пазимо!**

Свештеник: Мир свима!

Певачи: И са духом твојим!

Читач: Прокимен, глас 3;

**Господ је просветљење моје и Спаситељ мој; кога ћу се
бојати?**

**Стих: Господ је заштитник живота мог; кога ћу се плашити?
(Псалам 27:1).**

**Читач: Читање из Посланице светог апостола Павла
Јеврејима. (Јевр. 2:11-18).**

Браћо, и онај који освећује, и они који се освећују, сви су од једнога; ради тога узрока не стиди се назвати их браћом, говорећи: Објавићу име твоје браћи својој, усред цркве славићу те. И опет: Ја ћу се у њега уздати: И опет: Ево мене и деце коју ми даде Бог. – Пошто пак деца имају тело и крв, тако и Он узме удела у томе, да смрћу сатре онога који има силу смрти, то јест ђавола, и да ослободи оне који од страха смрти беху робови целог свог живота. Јер се заиста не прима анђела, него се прима потомства Авраамова. Зато беше дужан у свему да буде као његова браћа, да буде милостив и веран првосвештеник пред Богом, да би постао умилостивљење за грехе људске. Јер у чему сам пострада, будући кушан, може помоћи онима који се искушавају.

Свештеник: Мир теби!

Алилуја, глас 6.

Стих 1: Изли у срце моје реч добру.

Стих 2: Казаћу дела своја цару.[14]

Свештеник: Премудрост, право стојмо; чујмо свето Еванђеље: мир свима!

Читање светог Еванђеља од Јована (Јн 5:1-4).

У време оно изађе Исус у Јерусалим. У Јерусалиму пак код Овчијих врата, има бања, која се јеврејски зове Витезда, са пет тремова. У њима лежаше мноштво

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

болесника, слепих, хромих, сухих, који чекаху да се вода заталаса. Јер Анђео

Господњи силажаше у извесно време у бању и заталасаваше воду; и који први улажаше пошто се заталаса вода, оздрављаше, макар каква болест да је на њему.

Онда ђакон говори јектенију:

У миру се помолимо Господу

Певачи: Господе помилуј (тј. Господе, смилује се.)

За вишњи мир и за спасење душа наших, Господу се помолимо.

За мир целог света, за благостање светих Божијих цркава и сједињење свих, Господу се помолимо.

За овај свети храм, и за оне који са вером, побожношћу и страхом Божијим улазе у њега, Господу се помолимо. (Ако се освећење воде врши у дому, онда место ове молбе рећи ово:

За овај часни дом, и за оне који са вером, побожношћу и страхом Божијим живе у њему, Господу се помолимо.

За светог патријарха нашег (или: за преосвећеног епископа нашег) име, за пречасно презвитерство, за ђаконство у Христу, за сав клир и за све људе, Господу се помолимо.

За овај град (или: за ово село: или: за свету обитељ ову), за сваки град, крај, и оне који вером живе у њима, Господу се помолимо.

За благорастворење ваздуха, за изобиље плодова земаљских и времена мирна, Господу се помолимо.

За оне који плове, путују, болују, муче се на тешким радовима, за заробљенике, и за њихово спасење, Господу се помолимо.

Да се вода ова освети силом, и дејством, и силаском Светога Духа, Господу се помолимо.

Да сиђе на воду ову чистилачко дејство надсуштаствене Тројице, Господу се помолимо.

Да ова вода буде на исцељење душа и тела, и на прогнање сваке противничке силе, Господу се помолимо.

Да Господ Бог пошаље благослов Јордана, и да освети воду ову, Господу се помолимо.

За све који ишту од Бога помоћ и заштиту, Господу се помолимо.

Да нас просвети светлошћу разума, једносуштном Тројицом, Господу се помолимо.

21

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Да нас Господ Бог учини синовима и наследницима царства свога, пијењем ове воде и кропљењем, Господу се помолимо.

Да нас избави од сваке невоље, гнева и нужде, Господу се помолимо.

Заштити, спаси, помилуј и сачувај нас, Боже, благодаћу Твојом.

Помињући пресвету, пречисту, преблагословену славну Владатељку нашу

Богородицу и увек Дјеву Марију, са свима Светима – сами себе, и један другог, и сав живот свој Христу Богу предајмо.

Певачи: Теби Господе.

Јер Теби приличи свака слава, част и поклоњење – Оцу и Сину и Светоме Духу – сада и увек и кроз све векове.

Певачи: Амин.

Господу се помолимо.

Онда свештеник говори ову молитву:

Господе Боже наш, велики у савету и чудесан у делима, Творче свега

видљивог и невидљивог, који чуваш завет свој и милост своју за оне који Те љубе

и држе заповести Твоје, и примаш сузе жалоснице од свих што су у невољи: јер си

тога ради дошао у обличју слуге, не плашећи нас утварама, него истинско здравље

дајући телу, и говорећи: Ето, здрав си, не греши више; и блатом си исцелио очи

слепоме, и, наредивши му да се умије, учинио си речју да се светлост настани у

њему;

Ти који разбијаш таласе мрских страсти, и исушујеш горко море овога

живота, и укроћујеш неподношљиве валове страсти: Ти сам човекољубиви Царе, који си нам дао да се обучемо у

као снег белу одећу од воде и Духа, пошаљи нам

Твој благослов, кроз пијење ове воде и кропљењем справши прљавштину страсти.

О, ми Ти се молимо: посети нашу немоћ, Добри, и милошћу својом исцели

наше болести и душе и тела: молитвама свепречисте, преблагословене Владатељке

наше Богородице и Приснодјеве Марије; силом часног и животворног Крста; посредништвом чесних Бестелесних Сила небеских; чеснога, славнога пророка, Претече и Крститеља Јована; светих, славних и свехвалних Апостола; преподобних и богоносних Отаца наших; светих Отаца наших, великих јерараха и

васељенских учитеља: Василија Великог, Григорија Богослова и Јована

Златоуста; светих Отаца наших: Атанасија и Кирила, патријараха

александријских: светога Оца нашег Спиридона Тримитунског Чудотворца; светог Оца нашег Николаја архиепископа Мирликијског Чудотворца; светих

Отаца наших чудотвораца целе Русије: Петра, Алексија, Јоне и Филипа; светог и

славног великомученика Георгија Победоносца; светог и славног великомученика

Димитрија Мироточивога; светих и добропобедних Мученика; светих и праведних

богородитеља Јоакима и Ане; светих славних и чудотвораца Бесребрника: Косме

и Дамјана, Кира и Јована, Пантелејмона и Јермолаја, Сампсона и Диомида, Мокија и Аниките, Талалеја, и Трифона; светих српских просветитеља и учитеља: Симеона Мироточивога, светитеља: Саве, Арсенија, Максима, Василија и Петра; и

светога (име дневног светитеља), кога празнујемо и свих Твојих Светих.

Спаси, Господе, и помилуј светога Патријарха (или: преосвећеног

Епископа) нашег (име), даруј им (му) душевно и телесно здравље, и у свему буди

милостив према овим хришћанским житељима који служе Теби. Помени Господе, све епископство православних, које правилно управља речју истине Твоје, и сав

свештенички и монашки ред, и њихово спасење. Помени, Господе, и оне што нас

мрзе и оне што нас воле, браћу нашу што служе, присутне, и оне што су с

благословом отишли, и оне што су нама недостојнима наредили да се молимо за

њих. Помени, Господе, браћу нашу што су у ропству и невољи, и помилуј њих и

нас по великој милости својој, избављајући их од сваке нужде. Јер си Ти извор

исцељења, Христе Боже наш, и Теби славу узносимо, са беспочетним Твојим Оцем, и пресветим и благим и животворним Твојим Духом, сада и увек и кроза све векове.

Певачи: **Амин.**

Свештеник: **Мир свима!**

Ђакон: **Главе своје приклоните Господу.**

Певачи: **Теби, Господе.**

Свештеник говори ову молитву тајно:

Приклони ухо Твоје, и услиши нас, Господе, који си благоволео да се

крстиш у Јордану и да осветиш воде; и благослови све нас који приклањањем

својих глава показујемо своју свест да смо Твоје слуге; и удостој нас да се пијењем

**од ове воде испунимо Твога освећења, и да нам буде,
Господе, на здравље душе и
тела.**

**Гласно: Јер си Ти освећење наше, и Теби узносимо славу
и благодарност и
поклоњење, са беспочетним Твојим Оцем, и пресветим и
благим Твојим Духом, сада и увек и кроз све векове.**

Певачи: **Амин.**

Онда, узевши крст, благосиља воду трипут, у виду крста,
погружавајући крст и
подижући га право, и певајући овај Тропар, глас 1, трипут:
**Спаси, Господе, људе своје, и благослови наслеђе
(потомство) своје, дарујући
народу нашем победу над противницима, и крстом својим
чувајући људе своје.**

И затим се пева овај Тропар, глас 2:
**Удостоји нас Твојих дарова, Богородице Дјево, не обзирући
се на грехе наше, и
дајући исцељење онима који са вером примају благослов
Твој, Пречиста.**

Онда свештеник целива часни крст, такође и сви присутни, и
кропи све светом водом, олтар и сву цркву (а ако је у дому, онда
све одаје). И певају се ови Тропари, глас 4:

**Свети Бесребрници, имајући извор исцељења – ви дајете
исцељења свима
који ишту – као они који су се удостојили превеликих
дарова од непресушног
извора Спаситеља нашег. Јер Господ каже вама, као
равноапостолским**

23

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

ревнитељима: Ето, дадох вам власт над духовима нечистим, да их изгоните, и да

исцељујете сваку болест и сваку слабост. Стога, пошто сте живели потпуно по

његовим заповестима, забадава добисте, забадава дајете, исцељујући страсти душа и тела наших.

Погледај на молбе слугу Твојих, Свебеспрекорна (Богородице) – угушујући

страшне устанке против нас, ослобађајући нас од сваке невоље; јер Тебе једину

имамо чврсту и познату котву, и стекосмо Твоје посредништво, да се не

посрамимо, Владатељко, призивајући Те. Похитај на усрдно мољење оних што Ти

са вером кличу: радуј се Владатељко – помоћи свих људи, радости и заштите и спасење душа наших.

Прими, Владатељко, мољења слугу Твојих, и избави нас од сваке невоље и туге!

И после кропљења (прскања) освећеном водом, говори се јектенија:

Помилуј нас, Боже, по великој милости својој, молимо Ти се, услиши и помилуј.

Певачи: **Господе, помилуј!** (трипут).

Још се молимо да овај град (или: ово село, или: ову свету обитељ), и сваки град и

земља, буду сачувани од глади, помора, земљотреса, поплаве, пожара, покоља, најезде туђинаца, и међусобног рата, и да добри и човекољубиви Бог наш буде

милостив и снисходљив, те да одстрани сваки гнев уперен на нас, и да нас избави

од предстојеће и праведне своје претње, и да нас помилује (да се смилује на нас).

Певачи: Господе, помилуј! (тј. Господе, смилуј се)
Свештеник гласно:

Услиши нас, Боже, Спаситељу наш, надо свих крајева земаљских, и оних који су на мору далеко; и милостив, милостив буди, Господе, нама грешнима, и помилуј нас. Јер си милостив и човекољубив Бог, и Теби славу узносимо Оцу и Сину и Светоме Духу – сада и увек и кроза све векове.

Певачи: Амин.

Свештеник: Мир свима!

Ђакон: Главе своје приклонимо Господу!

Певачи: Теби Господе!

Онда свештеник чита громко ову молитву:

Многомилостиви Владатељу, Господе Исусе Христе Боже наш, молитвама свепречисте Владатељке наше Богородице и увек дјеве Марије; силом часнога и животворног Крста; посредништвом часних Бестелесних Сила небеских; часнога, славнога пророка, Претече и Крститеља Јована; светих славних и сваке хвале достојних Апостола; светих славних и добропобедних Мученика; преподобних и богоносних Отаца наших; светих Отаца наших, великих јерараха и васељенских учитеља: Василија Великог, Григорија Богослова и Јована Златоуста; светог Оца

нашег Николаја архиепископа Мирликијског Чудотворца;
светих Отаца наших

24

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

чудотвораца целе Русије: Петра, Алексија, Јоне и Филипа;
светих српских

просветитеља и учитеља: Симеона Мироточивог,
светитеља: Саве, Арсенија, Максима, Василија и Петра;
светих праведних богородитеља Јоакима и Ане; и

светога (име дневног светитеља; а ако је у храму, онда и
име светитеља чији је

храм); и свих Твојих Светих – прими молитву нашу као
пријатну; даруј нам

опроштај грехова наших; заклони нас окриљем крила
својих; одагнај од нас

свакога непријатеља и противника; умири живот наш,
Господе, помилуј нас и

свет Твој, и спаси душе наше, јер си добар и човекољубив.

Певачи: **Амин.** ,

И затим говори отпуст. .

Христос истинити Бог наш, молитвама своје пречисте Мајке
(име светога који се
празнује) **и свих Светих, нека нас помилује и спасе као**
добар и човекољубив.

Благосиљање кољива

Приликом благосиљања кољива, свештеник говори ову
молитву:

Господу се помолимо. Појци: Господе помилуј (тј. Господе,
смилуј се.)

Господе, Ти си све речју својом извршио, и наредио земљи
да производи

разноврсне плодове за уживање и храну нашу; Ти си
учинио те су Три Младића и

Данило, храњени семењем у Вавилону, били светлија лица од оних однегованих у раскоши;[15] Ти сам, сведобри Царе, благослови и семење ово са разним плодовима, и освети верне који буду јели од њега, јер слуге твоје принесоше ово Теби у славу Твоју и част светога (име) и у спомен оних који преминуше у благочестивој вери. Испуни, благи Господе, све спасоносне молбе онима који спремише ово и врше спомен, и дај им да се наслађују вечних добара твојих, молитвама пречисте Владатељке наше Богородице и увек дјеве Марије и светога (име), чији и спомен вршимо, и свих светих Твојих.

Јер си Ти Онај који благосиља и освећује све и сва, Боже наш, и Теби славу узносимо – беспочетном Оцу, са јединородним Твојим Сином и пресветим благим и животворним Твојим Духом – сада и увек и кроза све векове.

Појци: **Амин.**

И отпуст.

Чин резања колача

Свештеник стави на себе епитрахилъ и почиње као обично: **Благословен Бог наш, свагда, сада и увек и кроза све векове Амин.**

Свети Боже, свети Крепки свети Бесмртни, смилуј се на нас (трипут).

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, и сада и свагда и кроза све векове. Амин.

Пресвета Тројице, смилуј се на нас; Господе, очисти грехе наше; Владатељу, опрости безакоња наша; Свети, посети и исцели немоћи наше, имена Твога ради.

25

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Господе, помилуј (трипут).

Слава Оцу и Сину и Светоме Духу, и сада и свагда и кроза све векове. Амин.

Оче наш, који си на небесима, нека је свето име Твоје, нека дође царство Твоје, нека буде воља Твоја и на земљи као на небу; хлеб наш засушни дај нам данас; и опрости нам дугове наше као што и ми опраштамо дужницима својим; и не уведи нас у искушење, но избави нас од зла.

Јер је Твоје царство и сила и слава – Оца и Сина и Светога Духа – сада и увек и кроза све векове. Амин.

Тропар светоме, **Слава и сада:** кондак.

Окадивши постављени хлеб и присутне, свештеник узима колач, и благосиља га трипут у виду крста, говорећи:

Господе Исусе Христе, Боже наш, благослови овај хлеб и ово вино Духом Твојим

Светим, свагда, сада и увек, и кроза све векове, амин.

Затим говори: У славу Твоју, Господе Боже наш, приносимо Ти ово и у част светог

(име), чијим молитвама прими, Свемилосрдни, жртву ову у наднебески свој жртвеник.

После тога реже колач, и полива га мало вином, појући:

I Свети Мученици, који сте храбро страдали и овенчали се, молите се Господу да се смилује на душе наше.

II Слава Теби, Христе Боже, похвало Апостола, радовање Мученика, чија је проповед Тројица јединосуштна. (тј. Тројица истоветнога бића).

III Исаије ликуј, Дјева заче, и роди Сина Емануила[16] Богочовека, Исток[17] Му је име; величајући њега, ми Дјеву прослављамо.

Када ово отпева, свештеник са домаћином преломи колач надвоје, онда саставља обе половине тако, да лице колача буде споља, и целивају га трипут, при чему свештеник говори:

Христос међу нама! а домаћин одговара: И јесте, и биће. Тако трипут.

Затим: **Слава Оцу и Сину и Светоме Духу. Молитвама светога (име), Милостиви, очисти мноштво сагрешења наших.**

И сада и увек и кроза све векове, амин. Молитвама Богородице, Милостиви, очисти мноштво сагрешења наших.

Помилуј нас, Боже, по великој милости својој, и по обиљу доброте своје очисти безакоња наша. (Псалом 51:1)

26

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

И јутрењска стихира празнованог светитеља, или пак ово, глас 6:

Благодат Светога Духа данас нас сабра, и сви узевши крст Твој говоримо: благословен који иде у име Господње, осана на висини.

Затим јектенија: Помилуј нас, Боже, по великој милости својој, молимо Ти се, услиши и помилуј.

Још се молимо за светог патријарха (или: за преосвећеног архијереја нашег (име)).

Још се молимо за сву браћу и за све православне хришћане.

Још се молимо за овај дом и за његове житеље (имена), за милост, живот, мир, здравље и спасење њихово.

Возглас: Јер си милостив и човекољубив Бог, и Теби славу узносимо – Оцу и Сину и Светоме Духу – сада и увек и кроза све векове, Амин.

И затим говори отпуст.

Када се пак благосиљање кољива врши у дому, онда свештеник говори најпре молитву над кољивом, па затим реже колач, по изложеном овом правилу.

Славски Тропари

Транскрипција црквенословенског текста

(Прва цифра означава датум по старом календару, а друга по новом)

Св. Василије Велики (1. тј. 14. јануара) Тропар, глас 1:

Во всју земљу изиде вјешчаније твоје, јако пријемшују слово твоје, имже богољепно научил јеси, јестество сушчих ујаснил јеси.

человјеческија обичаји украсил јеси, царскоје свјашченије, отче преподобне Василије, моли Христа Бога спастисја душам

нашим.

Св. Јован Крститељ (7. тј. 20. јануара) Тропар, глас 2:

Памјат праведнаго с похвалами, тебје же довљејет свидјетельство Господње, Предтече, показалбосја, јеси воистину и пророков честњејшиј: јако и в струјах крестити сподобилсја јеси проповједанаго, тјемже за истину пострадав радујасја, благовјестил јеси и сушчим во адје

Бога јавлшагосја плотију, вземљушчаго грејх мира,
и подајушчаго нам велију милост.

27

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Св. Сава (14. тј. 28. јануара) Тропар, глас 3:

Пути воводјашчаго в жизањ, наставник и первопрестолник
и учитељ бил јеси

первјеје бо пришед,

свјатитељу Саво,

отечество твоје просвјетил јеси, и породив тоје Духом Свјатим,
јако древа маслинаја,

в мислењем раји насадил јеси

всеосвјашченаја твоја чада: тјем јако апостолом

и свјатитељем сопрестолна, чтушче тја молим,

моли Христа Бога,

даровати нам велију милост.

Часне вериге Апостола Петра (16. тј. 29. јануара) Тропар, глас 4:

Рима не остављ, к нам пришел јеси, честними веригами,

јаже носил јеси, апостолов первопрестолне, имже вјероју
поклањајушчесја молимсја: твојими к Богу молитвами

даруј нам велију милост.

Св. Атанасије (18. тј. 31. јануара) Тропар, глас 4:

Боже отец наших,

творјај присно с нами по твојеј кротости, не остави милост твоју
от нас: но молитвами их в мирје управи живот наш.

Света Три Јерарха (30. јануара тј. 12. фебруара) Тропар, глас 4:

Јако апостолов јединонравнији, и всељенија учитељије,
Владику всјех молите,
мир всељењеј даровати,
и душам нашим велију милост.

Св. Трифун (1. тј. 14. фебруара) Тропар, глас 4:

Мученик твој, Господи, Трифон, во страданији својем
вјенец пријат нетљениј от тебе Бога нашего: имејејај бо
крјепост твоју мучитељеј низложи, сокруши и демонов
немошчнија дерзости.

Того молитвами спаси души нашја.

28

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Св. Симеон Богопримац (3. тј. 16. фебруара) Тропар, глас 1:

Радујсја, благодатнаја Богородице Дјево, из тебе бо возсија
солнце правди Христос Бог наш, просвјешчајај сушчија во тмје:
веселисја и ти, Старче праведниј, пријемиј во објатија
Свободитеља душ наших, дарујушчаго нам воскресеније.

Свети Мученик Харалампије (10. тј. 23. фебруара) Тропар, глас 4:

Мученик твој, Господи, Харалампиј...
(и даље као под 1. фебруаром).

Преподобни Авксентије (14. тј. 27. фебруара) Тропар, глас 7:

Пустиниј житељ, и в тјелеси ангел, и чудотворец јавилсја јеси,
богоносне отче наш Авксентије.

постом бдјенијем, молитвоју
небеснаја дарованија пријим, исцјељајеши недужнија,
и души вјероју притекајушчих ти.

Слава давшему тебје крјепост, слава вјенчавшему тја,
слава дјејствујушчему тобоју всјем исцјељенија.

Св. Великомученик Теодор Тирон (17. фебруара тј. 2. марта и у суботу

прве недеље Часног поста) Тропар, глас 2:

Велија вјери исправљенија, во источниције пламене, јако на водје упокојенија, свјати великомученик Теодор радовашесја: огњем бо всесожегсја, јако хлеб сладкиј Тројиције принесесја.

Того молитвами, Христe Боже, спаси души нашја.

Св. Четрдесет Мученика – Младенци (9. тј. 22. марта) Тропар, глас 1:

Бољезанми свјатих
имиже о тебје пострадаша
умољен буди, Господи,
и всја нашја бољезни исцјели, Человјекољубче, молимсја.

Свети Алексије човек Божији (17. тј. 30. марта) Тропар, глас 4:

Возвисивсја на добродјетель
и ум очистив к желаному и крајњему достигал јеси:
безстрастијем же украсив житије твоје, и пошченије изрјадноје
воспријим совјестију чистоју, 29

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

в молитвах јако бесплотен пребиваја, возсијал јеси јако солнце
в мирје, преблажене Алексије.

Благовести (25. марта тј. 7. априла) Тропар, глас 4:

Днес спасенија нашего главизна, и јеже от вјека тајинства
јављеније: Син Божиј, син Дјеве бивајет
и Гаврил благодат благовјестујет: тјемже и ми с њим
Богородиције возопијим: Радујсја, благодатнаја, Господ с тобоју.

Св. и праведни Лазар (Лазарева субота) Тропар, глас 1:

Обшчеје воскресеније,
прежде твојеја страсти увјерјаја, из мертвих воздвигал јеси
Лазарја, Христe Боже, тјемже и ми јако отроци

побједи знаменија носјашче, тебје побједитељу смрти вопијем:
Осана во вишњих,
благословен грјадјј во имја Господње.

Свети Георгије (23. априла тј. 6. маја) Тропар, глас 4:

Јако пљених свободитељ,
и нишчих зашчититељ
немошчствујушчих врач,
цареј поборниче,
побједоносче, великомучениче Георгије, моли Христа Бога
спастисја душам нашим.

Свети Еванђелист Марко (25. априла тј. 8. маја) Тропар, глас 3:

Апостоле свјатиј и евангелисте Марко, моли милостиваго Бога,
да прегрјешениј остављеније
подаст душам нашим.

Свети Василије Острошки (29. априла тј. 12. маја) Тропар, глас 4:

От јуности твојеја всего себе Господеви отдал јеси, пребиваја в
молитвах, трудјех и постјех, оче богоносне: образ бил јеси
добродјетели својему стаду, сего ради видја Бог твоје благоје
произвољеније, постављајет тја својеј цркви пастирја
и добљаго архијереја,
и по престављенији твојем собљуде
30

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

свјатоје тјело твоје нерушимо, свјатитељу Василије:
тјемже јако имјеја дерзновеније
молисја Христу Богу
спастисја душам нашим.

Свети Пророк Јеремија (1. тј. 14. маја) Тропар, глас 2:

Пророка твојега Јеремији памјат, Господи, празнујушче, тјем тја
молим:
Спаси души нашја.

Пренос моштију Светог Николе (9. тј. 22. маја) Тропар, глас 4:

Приспје ден свјетлаго торжества, град Барскиј радујетсја
и с њим всељенаја всја ликовствујет, пјесанми и пјенми
духовними: днес бо свјашченоје торжество, в пренесеније
честних и многоцјелебних мошчеј, свјатитеља и чудотворца
Николаја

јакоже солнце незаходимоје
возсија свјетозарними лучами, разгоњаја тму искушениј же и
бјед
от вопијушчих вјерно:
спасај нас јако предстатељ наш, великиј Николаје.

Свети Кирило и Методије (11. тј. 24. маја) Тропар, глас 4:

Јако апостолом јединонравнији
и словенских стран учитељије, Кириле и Методије богомудрији,
Владикү всјех молите,
всја јазики словенскија утврдити
в православији и јединомислији, умирити мир и спасти души
нашја.

Свети Константин и Јелена (21. маја тј. 3. јуна) Тропар, глас 8:

Креста твојего образ на небеси видјев
и јакоже Павел званије не от человек пријем, в царјех апостол
твој, Господи, царствујушчиј град в руцје твојеј положи, јегоже
спасај всегда в мирје, молитвами Богородици,
једине человекољубче.

**Свети Апостоли Вартоломеј и Варнава (11. тј. 24. јуна)
Тропар, глас 3:**

Апостоли свјатији молите

31

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ
милостиваго Бога,
да прегрјешениј остављеније

подаст душам нашим.

Свети Пророк Јелисеј (14. тј. 27. јуна) Тропар, глас 4:

Исти као и светог пророка Илије (20. јула)

Свети Кнез Лазар (15. тј. 28. јуна) Тропар, глас 3:

Красоту возжељев слави Божија, во земњеј тому благоугодил
јеси: и поручениј ти талант

добрје воздјелав усугубил јеси.

о њемже и подвизавсја до крове, отонудуже и мзду бољезнеј
твојих

јасо мученик пријал јеси от Христа Бога: јегоже моли спастисја,
појушчим тја Лазаре.

Рођење Светог Јована Крститеља

Ивандан (24. јуна тј. 7. јула) Тропар, глас 4:

Пророче и предтече пришествија Христова, достојно
восхвалити тја недоумјејем ми, љубовију чтушчији тја:

неплодство бо рождшија

и отчеје безгласије разрјешисја, славним и честним твојим
рождеством, и воплошченије Сина Божија

мирови проповједујетсја.

**Свети Апостол Петар и Павле (29. јуна тј. 12. јула) Тропар,
глас 4:**

Апостолов првостолници, и всељенија учитељије,

Владику всјех модите:

мир всељењеј даровати,

и душам нашим велију милост.

**Свети Великомученик Прокопије (8. тј. 21. јула) Тропар, глас
4:**

Мученик твој, Господи, Прокопиј, во страданији својем

вјенец пријат нетљениј от тебе Бога нашего: имјејај бо крјепост
твоју мучитељеј низложи, сокруши и демонов немошчнија
дерзости.

Того молитвами спаси души нашја.

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Свети Арханђео Гаврило (13. тј. 26. јула) Тропар, глас 4:

Небесних војинстав, Архистратиже, молим тја присно ми недостојнији, да твојими молитвама оградиши нас кровом крилу невешчественија твојеја слави, сохрањаја нас припадајушчих приљежно и вопијушчих: От бјед избави нас, јако чиноначалник вишњих сил.

Света Великомученица Марина – Огњена Марија (17. тј. 30. јула) Тропар, глас 4:

Агница твоја, Исусе, Марина

зовет велијим гласом:

тебе, женише мој, љубљу, и тебе ишчушчи страдалчествују, и сраспинајусја и спогребајусја крешченију твојему, и стражду тебе ради

јако да царствују в тебје, и умирају за тја

да и живу с тобоју:

но јако жертву непорочнују прими мја

с љубовију пожершујусја тебје: тоја молитвама,

јако милостив спаси души нашја.

Свети Пророк Илија (20. јула тј. 2. августа) Тропар, глас 4:

Во плоти ангел, пророков основаније, вториј предтеча пришесвија Христова

Илија славниј,

свише пославиј Јелисејеви благодат, недуги отгоњати и прокаженија очишчати: тјемже и почитајушчим јего точит исцјељенија.

Света Марија Магдалина – Блага Марија (22. јула тј. 4. августа) Тропар, глас 1:

Христу нас ради од Дјеве рождшемусја, честнаја Магдалина Марија посљедовала јеси, того оправданија и закони храњашчи: тјемже днес всесвјатују твоју памјат празнујушче, грјехов разрјешеније молитвама твојими пријемљем.

Света Мученица Параскева – Трнова Петка (26. јула тј. 8. августа) Тропар, глас 4:

Агница твоја, Исусе, Параскева...

(и даље као под 17. јулом)

Свети Пантелејмон (27. јула тј. 9. августа) Тропар, глас 3:

Страстотерпче свјатиј

33

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

и цјелебниче Пантелејмоне, моли милостиваго Бога,

да прегрјешениј остављеније

подаст душам нашим.

Преподобна мајка Ангелина, деспотица српска (30. јула тј. 12. августа) Тропар, глас 8:

В тебје мати извјестно спасесја, јеже по образу: пријимши бо крест, посљедовала јеси Христу, и дјејушчи учила јеси презирати убо плот преходит бо, приљежати же о души вешчи бесмертњеј, тјемже и со ангели срадујетсја, преподобнаја Ангелино, дух твој.

Свети мученици Макавеји (1. тј. 14. августа) Тропар, глас 1:

(као под 9. мартом)

Пренос моштију Светог Стефана (2. тј. 15. августа) Тропар, глас 4:

Царским вјенцем вјенчасја твој верх

от страданиј јаже претерпјел јеси по Христе Божје, мучеников первострадалче Стефане, ти бо јудејскоје обличивиј неистовство

видјел јеси твојего Спаса одеснују Отца: того убо моли о душах наших.

Преображење Господње (6. тј. 19. августа) Тропар, глас 7:

Преобразилсја јеси на горје, Христе Боже, показавиј учеником твојим славу твоју, јакоже можаху:

да возсијајет и нам грјешним свјет твој присносушчниј, молитвами Богородици, свјетодавче, слава тебје.

**Успење пресвете Богородице – Велика Госпојина
(15. тј. 28. августа) Тропар, глас 1:**

В рождествје дјевство сохранила јеси, во успенији мира не оставила јеси, Богородице: преставиласја јеси к животу мати сушчи живота, и молитвами твојими
избављајеш от смрти души нашја.

**Свети Мученик Агатоник (22. августа тј. 4. септембра)
Тропар, глас 4:**

Мученици твоји, Господи, во страданијих својих
вјенци пријаша нетљенија от тебе Бога нашего: имушче бо
крјепост твоју, мучитељеј низложиша, 34
СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ
сокрушиша и демонов немошчнија дерзости.
Тјех молитвами спаси души нашја.

**Свети Мученик Адријан и Наталија
(26. августа тј. 8. септембра) Тропар као под 22. августом.**

**Усековање Светог Јована Претече (29. августа тј. 11.
септембра) Тропар, глас 2:**

Памјат праведнаго с похвалами, тебје же довљејет
свидјетельство Господње, Предтече, показалбосја јеси воистину
и пророков честњејшиј: јако и в струјах крестити сподобилсја
јеси проповједанаго, тјемже за истину пострадав радујасја,
благовјестил јеси и сушчим во адје
Бога јавлшагосја плотију, вземљушчаго грјех мира,
и подајушчаго нам велију милост.

**Свети Александар Невски (30. августа тј. 12. септембра)
Тропар, глас 4:**

Познај своју братију, росијскиј Јосифе, не в Египтје но на
небеси царствујушчиј, благовјерниј књаже Александре, и прими
мољенија их,
умножаја жита људем
плодоносијем земљи твојеја, гради владичествија твојега
ограждаја мољенијем: и насљедником твојим на сопотивнија

споборствуја.

Свети Симеон Столпник (1. тј. 14. септембар) Тропар, глас 1:

Терпјенија столп бил јеси, ревновавиј праотцем преподобне, Јову во стратех, Јосифу во искушенијих, и безплотних жителству, сиј в тјелеси, , Симеоне отче наш, моли Христа Бога спастисја душам нашим.

Рођење Пресвете Богородице – Мала Госпојина (8. тј. 21. септембра) Тропар, глас 4:

Рождество твоје, Богородице Дјево, радост возвести всеј всељењеј, из тебе бо возсија солнце правди, Христос Бог наш, и разрушив кљатву даде благословеније, и упразднив смерт, дарова нам живот вјечниј.

35

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Свети Јоаким и Ана (9. тј. 22. септембра) Тропар, глас 2:

Праведних твојих, Господи, памјат празнујушче, тјеми молим тја, спаси души нашја.

Крстовдан (14. тј. 27. септембра) Тропар, глас 1:

Спаси, Господи, људи твоја, и благослови достојаније твоје, побједи всјем православним христијаном нашим на сопотивнија даруја, и твоје сохрањаја крестом твојим жителство.

Света Софија и њене три кћери (17. тј. 30. септембра) Тропар, глас 1:

Агници словеснија, агнцу и пастиру приведостесја мученијем ко Христу, теченије скончавше и вјеру собљудше: тјемже днес радостноју душеју, совершајем досточуднији свјатују вашу памјат, Христа валичајушче.

Свети Великомученик Евстатије

(20. септембра тј. 3. октобра) Тропар, глас 4:

Мученик твој, Господи, Евстатије...

(и дале као под 8. јулом)

Свети Јован Богослов (26. септембра тј. 9. октобра) Тропар, глас 2:

Апостоле Христу Богу возљубљене, ускори избавити људи безотвјетни: пријемљет тја припадајушча, иже падша на перси пријемии, јегоже моли, Богослове,

и належашчују магду јазиков разгнати, просја нам мира и велија милости.

Свети Киријак – Михољдан

(29. септембра тј. 12. октобра) Тропар, глас 1:

Пустинии жителъ и в тјелеси ангел, и чудотворец показалсја јеси, богоносе отче наш Киријаче, постом, бдјенијем, молитвоју небеснаја дарованија пријим, исцељајеши недужнија, и души вјероју притекајушчих к тебје.

Слава давшему тебје крјепост, 36

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

слава вјенчавшему тја,

слава дјејствујушчему тобоју всјем исцјељеније.

Покров пресвете Богородице (1. тј. 14. октобра) Тропар, глас 4:

Днес благовјернији људије свјетло празднујем, осјењајеми твојим, Богомати, пришествијем, и к твојему взирајушче образу, умилно глагољем:

Покриј нас честним твојим покровом

и избави нас от всјакаго зла, мољвашчи Сина твојего,

Христа Бога нашего,

спаси души нашја.

Свети Апостол Тома (6. тј. 19. октобра) Тропар, глас 3:

Апостоле свјатиј Томо,

моли милостиваго Бога,

да прегрјешениј остављеније

подаст душам нашим.

Св. Мученици Сергије и Вакх (7. тј. 20. октобра) Тропар, глас 4:

(као под 22. августом)

Преподобна Параскева – Петка (14. тј. 27. октобра) Тропар, глас 4:

Пустиноје и безмолвноје житије возљубивши, и во слѣд Христа жениха твојега усердно потекши, и того благоје иго во јуности твојеј вземши, крестним знаменијем к мисленим врагом мужески вооружившисја, постническими подвиги постом и молитвами и слезними капљама, углије страстеј угасила јеси достославнаја Параскево, и ниње в небесњем чертозје с мудрими дјевама предстојашчи Христу, моли о нас почитајушчих честнују памјат твоју.

Свети Еванђелист Лука (18. тј. 31. октобра) Тропар, глас 3:

Апостоле свјатиј и евангелисте Луко, моли милостиваго Бога да прегрјешениј остављеније подаст душам нашим.

37

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Свети Апостол Јаков (23. октобра тј. 5. новембра) Тропар, глас 2:

Јако Господењ ученик, воспријал јеси, праведне, евангелије: јако мученик имаши, јеже неописаноје: дерзновеније, јако брат Божиј: јеже молитисја, јако јерарх.

Моли Христа Бога, спастисја душам нашим.

Свети Димитрије (26. октобра тј. 8. новембра) Тропар, глас 3:

Велика објете в бједах, тја поборника всељенаја, Страстотерпче, јазики побјеждајушча:

јакоже убо Лијеву изложио јеси гордињу, и на подвиг дерзновена сотворил јеси Нестора, тако, свјате Димитрије, Христу Богу молисја, даровати нам велију милост.

**Свети Арсеније архиепископ српски
(28. октобра тј. 10. новембра) Тропар, глас 8:**

Милости наставниче
и благоутробија сокровишче, јеже всјем отверзал јеси,
правовјерија учитељу,
и архијерејев божественоје удобреније, отче наш јерарше
Арсеније, нишчих бил јеси заступник: тјем моли Христа Бога,
просвјетити души нашја,
да не когда уснем в смерт.

Свети Аврамије (29. октобра тј. 11. новембра) Тропар, глас 8:

В тебје, отче, извјестно спасесја јеже по образу: пријем бо крест, посљедовал јеси Христу, и дјеја учил јеси презирати убо плот
преходит бо,
приљежати же о души вешчи безсмртњеј.
Тјемже и со ангели срадујетсја, преподобне Аврамије, дух твој.

Свети Косма и Дамјан (1. тј. 14. новембра) Тропар, глас 8:

Свјатији безсребреници и чудотворци, Космо и Дамијане,
посјетите немошчи нашја, туње пријасте, туње дадите нам.

38

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Свети Георгије – Ђурђиц (3. тј. 16. новембра) Тропар, глас 4:

Јако пљених свободитељ,
и нишчих зашчититељ
немошчствујушчих врач,
цареј поборниче,
побједоносче, великомучениче Георгије, моли Христа Бога
спастијса душам нашим.

Свети Арханђео Михаило (8. тј. 21. новембра) Тропар, глас 4:

Небесних војинстав архистратизи, молим вас присно ми недостојнији, да вашими молитвама оградите нас, кровом крил невешчественија вашеја слави, сохрањајушче ни припадајушчија приљезно и вопијушчија: от бјед избавите ни, јако чиноначалници вишњих сил.

Свети Стефан Дечански – Св. Мрата (11. тј. 24. новембра) Тропар, глас 4:

В терпјенији доблестрадалних подвиг твојих, многообразнија рани претерпјел јеси: и по кончиње својеј вјенец от Бога с мученическими лики воспријемљеши, и в земљи кротких достојно водворјајешисја, блажене, о нас Христа Бога моли, даровати душам нашим велију милост.

Свети Јован Милостиви (12. тј. 2,5. новембра) Тропар, глас 8:

В терпјенији твојем стјажал јеси мзду твоју, отче преподобне, в молитвах непрестано терпјевиј, нишчија возљубивиј, и сија удоволивиј: но молисја Христу Богу, Јоане милостиве блажене, спастисја душам нашим.

Свети Јован Златоусти (13. тј. 26. новембра) Тропар, глас 8:

Уст твојих јакоже свјетлост огња
возсијавши благодат
весељују просвјети:
не среброљубија мирови сокровишча сниска, висоту нам смиреномудрија показа, но твојими словеси наказуја, отче Јоане Златоусте,

39

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

моли Слова Христа Бога,
спастисја душам нашим.

Свети Апостол Филип (14. тј. 27. новембра).

Тропар, глас 3:

Апостоле свјатиј Филипе, моли милостиваго Бога,
да прегрјешениј остављеније
подаст душам нашим.

Свети Еванђелист Матеј (16. тј. 29. новембра) Тропар, глас 3:

Апостоле свјатиј и евангелисте Матеје
моли милостиваго Бога,
да прегрјешениј остављеније
подаст душам нашим.

Ваведење Пресвете Богородице (21. новембра тј. 4. децембра) Тропар, глас 4:

Днес благовољенија Божија предображеније
и человјеком спасенија проповједаније, в храмје Божији јасно
Дјева јављајетсја, и Христа всјем предвозвјешчајет, тој и ми
велегласно возопијим: Радужсја смотренија Зиждитељева
исполњеније.

Света Великомученица Екатерина (24. новембра тј. 7. децембра) Тропар, глас 4:

Агница твоја, Исусе, Екатерина
зовет велијим гласом:
тебе; женише мој, љубљу, и тебе ишчушчи страдалчествују, и
сраспинајусја и спогребајусја крешченију твојему, и стражду тебе
ради
јако да царствују в тебје, и умирају за тја
да и живу с тобоју:
но јако жертву непорочнују прими мја
с љубовију пожершујусја тебје: тоја молитвами,
јако милостив спаси души нашја.

**Свети Климент Римски (25. новембра тј. 8. децембра)
Тропар, глас 4:**

(као под 18. јануаром)

**Свети Алимпије Столпник (26. новембра тј. 9. децембра)
Тропар, глас 1:**

Терпјенија столп бил јеси, ревновавиј праотцем нашим
преподобне, 40

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Јову во страстех, Јосифу во искушенијих, и безплотних
жителству сиј в тјелеси, Алипије отче наш,
моли Христа Бога, спастисја душам нашим.

Свети Апостол Андреј

(30. новембра тј. 13. децембра) Тропар, глас 4:

Јако апостолов перевозваниј, и верховнаго сушчиј брат, владице
всјех, Андреје, молисја

мир всељењеј даровати,

и душам нашим велију милост.

Света Варвара (4. тј. 17. децембра) Тропар, глас 8:

Варвару свјатују почтим, вражија бо сјети сокруши, и јако птица
избависја от њих

помошчију и оружијем креста, всечестнаја.

Свети Сава Освећени (5. тј. 18. децембра) Тропар, глас 8:

Слез твојих теченми

пустињи бесплодноје воздјелал јеси, и иже из глубинми
воздиханми, во сто трудов уплодоносил јеси, и бил јеси
свјетилник всељењеј, сијаја чудеси,

Саво, отче наш:

моли Христа Бога

спастисја душам нашим.

Свети Никола (6. тј. 19. децембра) Тропар, глас 4:

Правило вјери и образ кротости, воздержанија учитеља јави тја
стаду твојему, јаже вешчеј истина.

Сего ради стјажал јеси смиренијем високаја, нишчетоју
богатаја:

отче свјашченоначалниче Николаје, моли Христа Бога,

спастисја душам нашим.

Свети Спиридон (12. тј. 25. децембра) Тропар, глас 4:

Правило вјери и образ кротости, воздержанија учитеља јави тја стаду твојему, јаже вешчеј истина.

Сего ради стјажал јеси смиренијем високаја, 41

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

нишчетоју богатаја:

отче Спиридоне,

моли Христа Бога,

спастисја душам нашим.

**Свети Игнатије Богоносац (20. децембра тј. 2. јануара)
Тропар, глас 4:**

И нравом причастник

и престолом намјестник апостолом бив, дјејаније обрјед јеси, богодухновене, во видјенија восход:

сего ради слово истини исправљаја, и вјери ради пострадао јеси даже до крове, свјашченомучениче Игнатије, моли Христа Бога,

спастисја душам нашим.

Свети Стефан (27. децембра тј. 9. јануара) Тропар, глас 4:

Подвигом добрим подвизалсја јеси, первомучениче Христов и апостоле, и мучитељеј обличил јеси нечестије: каменијем бо побијен от рук безаконих, вјенец от јаже свише десници пријал јеси, и к Богу взивал јеси вопија: Господи, не постави им грјеха сего.

Из православног Катихизиса

О крсном знаку

Којим знаком на себи ми изражавамо своју веру и призивамо помоћ Божију? – Ми то чинимо знаком крста.

Крстимо се овако:

Три прста **десне руке** – палац, кажипрст и средњи прст, саставе се врховима уједно и равно, док се мали и домали прст савију уз длан.

Са тако састављена три прста десне руке додирујемо чело, посвећујући Богу свој ум (да бисмо свагда исповедали Господа) и говоримо: " *У име Оца*", затим, дотичемо груди, посвећујући Богу своје срце (да бисмо Господа љубили) рекавши: " *и Сина*".
затим додирујемо прво **десно** па онда лево раме, посвећујући Богу своју снагу (да бисмо чинили што је добро) говорећи: " *и Светога Духа*".

И прекрстивши се тако кажемо: " *Амин*" тј. **нека тако буде!**

Крстећи се овако ми изражавамо:

1. веру у једнога Бога у Тројици – Оца, Сина и Светога Духа (састављањем три прста десне руке), и

42

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

2. поуздање у помоћ Господа нашег Исуса Христа, који нас је спасао својим страдањем на крсту!

Образац хришћанске молитве

Која је најважнија молитва, која служи и као образац хришћанске молитве?

Најважнија хришћанска молитва је Молитва Господња, "Оченаш", коју је Господ наш Исус. Христос дао својим ученицима, када су му се они обратили молећи Га да их научи као да се моле Богу (Лука 11:1-4, Матеј 6:9-13).

Молитва господња

(у Еванђељу по Матеју гл. 6. ст. 9-13.)

Оче наш, који си на небесима, да се свети име Твоје,
да дође царство Твоје,
да буде воља Твоја и на земљи као на небу.
Хлеб наш насушни дај нам данас, и опрости нам дугове наше
као што и ми опраштамо дужницима својим, и не уведи нас у
искушење, но избави нас од злога.
Јер је Твоје царство и сила и слава у векове.
Амин.

На црквенословенском Молитва Господња гласи:

Отче наш, иже јеси на небесјех, да свјатитсја имја твоје, да
приидет царствије твоје: да будет воља твоја, јако на небеси и
на земљи.

Хљеб наш насушчниј дажд нам днес, и остави нам долги нашја,
јакоже и ми остављајем должником нашим: и не введи нас во
искушеније, но избави нас от лукаваго.

Јако твоје јест царство и сила и слава во вјеки. Амин.

Символ вере

Шта је Символ вере? – Символ вере је образац вере, или
правило вере у коме су, у 12

чланова, изложене основне истине православне хришћанске
вере. Наш Символ вере

састављен је на Првом и Другом васељенском сабору (у
Никеји, 325. г., и у Цариграду

381.г.) и зове се Никејско-цариградски Символ вере. Он гласи:

1. Верујем у једнога Бога Оца, Сведржитеља, Творца неба и
земље и свега видљивог и
невидљивог.

2. И у једнога Господа Исуса Христа, Сина Божијег, јединородног, од Оца рођеног пре свих векова; Светлост од Светлости, Бога истинитог од Бога истинитог – рођеног, а не створеног, једносушног Оцу, кроз кога је све постало.

3. Који је ради нас људи и ради нашега спасења сишао с небеса, и оваплотио се од Духа Светог и Марије Дјеве, и постао човек.

4. И који је распет за нас у време Понтија Пилата, и страдао и био погребен.

5. И који је васкрсао у трећи дан, по Писму.

6. И који се вазнео на небеса и седи са десне стране Оца.

7. И који ће опет доћи са славом, да суди живим и мртвим; Његовом царству неће бити краја.

8. (Верујем) и у Духа Светога, Господа Животворног, који од Оца исходи,[18] који се са Оцем и Сином заједно поштује и заједно слави; који је говорио кроз пророке.

9. (Верујем) у једну, свету, саборну и апостолску Цркву.

10. Исповедам једно крштење за опроштење грехова.

11. Чекам васкрсење мртвих.

12. И живот будућега века. А м и н.

На црквенословенском Символ вере гласи овако:

1. Вјерују во јединога Бога Отца, вседержитеља, Творца небу и земљи, видимим же

всјем и невидимим.

2. И во јединого Господа Исуса Христа, Сина Божија, јединородного, иже от Отца
рожденаго прежде всјех, вјек; свјета от свјета, Бога истина от
Бога истина, рождена, не
сотворена, јединосушчна Отцу, имже вјса биша.

3. Нас ради человјек, и нашего ради спасенија, сшедшаго с
небес и воплотившагосја от
Духа Свјата и Марији Дјеве и вчеловјечшасја.

4. Распјатаго же за ни при Понтијстјем Пилатје, и страдавша и
погребена.

5. И воскресшаго в третиј ден по писанијем.

6. И возшедшаго на небеса и сједчашча одеснују Отца.

7. И паки грјадушчаго со славоју судити живим и мертвим,
јегоже царствију не будет
конца.

8. И в Духа Свјатаго, Господа животворјашчаго, иже *от Отца
исходјашчаго*, иже со
Отцем и Сином споклањајема и сславима, глаголавшаго
пророки.

9. Во једину свјатују, соборнују и апостолску церков.

44

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

10. Исповједују једино кршченије во остављеније грјехов.

11. Чају воскресенија мертвих.

12. И жизни будушчаго вјека. Амин .

О поштовању и призивању светитеља

Како се *Црква односи према светитељима?* – Црква поштује светитеље као

Божије угоднике и блиске Богу, и обраћа им се у молитвама, призивајући их да се заузму за нас пред Богом.

Да ли поштовањем и призивањем светитеља ми умањујемо славу Божију? – Поштовањем и призивањем светитеља ми не умањујемо славу Божију, јер, прво, ми

поштујемо светитеље не као Бога, него као бића која су блиска Богу, и у светитељима

поштујемо силу и благодат Божију, која се у њима показала; *славу и част уносимо*

једино Богу, а друго, светитеље призивамо не као такве који би нам могли помоћи

сопственом силом, него као прослављене пред Богом људе који би нам измолили од

Бога помоћ и милост Његову.

На чему је основано учење Цркве о призивању светитеља? Ово учење је

основано на Светом писму и Светом предању.

Шта нам говори Свето писмо о значају молитава светитељима за нас? – У I књизи Мојсијевој описује се како Господ наређује Авимелеху да се моли Аврааму, говорећи: "Пророк је, и молиће се за те, те ћеш остати жив" (I књ. Мојс. 20:7). На

другом месту Израилјци преклињу пророка Самуила да се за њих моли Господу, да их

избави од непријатеља, и каже се: "И завапи Самуило ка Господу за Израил, и услиши

га Господ" (I Сам. 7:9). У Новом завету св. апостол Јаков опомиње: " *Много може*

помоћи снажна молитва праведнога" (Јак. 5:16). А св. апостол и еванђелист Јован, пише у Откривању: "И видех седам анђела који стоје пред Богом... И дође други анђео

и стаде пред жртвеником држећи златну кадионицу; и беше му дано много тамјана да

даде молитвама свих светих на жртвеник златни пред престолом и дим од кађења за

молитве светих подиже се из руке анђелове пред Бога" (Открив. 8:2-4). – Св. апостол

Павле, такође, поред осталог говори: "Свагда, у свакој молитви својој, молим се за све

вас с радошћу" (Филиб. 1:4).

Којим речима се Црква обраћа светитељима, призивајући их у молитви? – Прослављајући у својим богослужбеним песмама подвиге и страдања светитеља

Божијих, као и њихове хришћанске врлине. Црква им се, поред осталог, обично обраћа

речима: " *Моли* (или " *молите*") за нас грешне". – Тако, на пример, на Великом

повечерју, ми призивамо помоћ светитеља речима:

"Пресвета Владичице, Богородице, моли за нас грешне;

Свети Јоване, пророче и претечо и крститељу Господа нашег Исуса Христа, моли. за

нас грешне;

Све небеске силе светих анђела и арханђела, молите се за нас грешне;

Свети славни апостоли, пророци, и мученици, и сви свети, молите за нас грешне".

Кога од Божијих светитеља ми увек призивамо? – Ми свакодневно призивамо у

молитви светитеље чија се успомена слави тога дана, затим светитеља покровитеља

наше породице своју крсну славу, или, ако се молимо у храму, светитеља коме је храм

посвећен, затим светитеља чије име носимо, или кога због извесних разлога особито

45

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

поштујемо, на пример, због указане помоћи и др. Нарочито пак у молитви свагда и најпре призивамо Пресвету Богородицу, нашу највећу заступницу пред престолом Божијим; њој се најчешће обраћамо речима: Пресвета Богородице, спаси нас!

(Из Катихизиса митрополита Дамаскина) Којом се молитвом најчешће обраћамо Пресветој Богородици? – Пресветој Богородици

обраћамо се молитвом Богородице Дјево која гласи: Богородице Дјево, радуј се, благодатна Маријо, Господ је с тобом; благословена си ти међу женама,[19] и благословен је плод утробе твоје, јер си родила Спаситеља душа наших.

На црквенословенском ова молитва гласи:

Богородице Дјево,
радујсја, благодатнаја Марије, Господ с Тобоју!
Благословена ти в женах, и благословен плод чрева твојега.
јаско Спаса родила јеси душ наших.

О поштовању икона

Да ли се Другом Божијом заповешћу забрањује поштовање икона? – Овом заповешћу

се не забрањује поштовање светих икона, јер иконе нису идоли!

Света Црква је на Седмом васељенском сабору одредила, у погледу икона, да ми

не одајемо поштовање самој материји икона, него са наша мисао преноси на Бога, или

на светитеље Богом прослављене, који нас приводе Богу, а чији су ликови на икони

представљени. Тако се ми клањамо не самим иконама као материји, већ нас оне

побуђују да се умом и срцем обраћамо Богу.

"Поштовање које се одаје икони односи се на њен прототип (оригинал), и онај

ко се клања икони, клања се лицу које је на њој насликано"

Икона је као нека књига... која нам помаже да се сетимо дела Божијих и светитеља Његових.

Да ли се у Св. писму може видети да се допушта израда светих ликова? – Да, Господ је сам био наредио Мојсију, при изради скиније (покретног храма), да начини ликове херувима на ковчегу завета (II Мојс. 25:18-22).

Како се Црква односи према питању о чудотворности икона?
– Према речима

Христа Спаситеља, "Дух је оно што оживљава" (Јн 6:63); икона је чудотворна уколико

се човек заиста клања не материји него Господу, било непосредно, или преко Пресвете

Богородице, или светитеља који су на икони приказани, и уколико Господ на њој

показује своју неограничену моћ. Свето писмо нам казује да је у том смислу и сама

46

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

сенка апостола Петра лечила болеснике, кад је преко њих прелазила (Дела апостолска 5:15).

(Из Катихизиса митрополита Дамаскина) Из саме узвишене сврхе светих икона јасно произлази захтев како оне морају

бити израђене. Увек се запитајмо имамо ли у икони **достојан символ** који ће нас

подстицати да се Господу обратимо умом и срцем? Иконе на којима су ликови светих

невешто, лоше – дакле недостојно приказани, не могу красити наше храмове и домове.

Јер, каже апостол Павле: "Молићу се Богу духом, а молићу се и умом; хвалићу Бога духом, а хвалићу и умом" (I Кор. 14:15).

Народне песме о крсној слави

Српска слава

Када Србин славу слави
Он уз колач свећу стави, Па прелива колач вином
И све свети светим чином!

Колач му је слика Оца,
Сваког добра даваоца,
Свећа му је слика Сина
Слика Духа – сила вина!

Пред Тројицом Србин стане, Па скрушено он узда'не:
- Царе вечни, благослови
Сви су Твоји дари ови!

Народ сложи и умножи,
Нек' сви људи буду Божји, Нек' сви славе име Твоје, Твога Суда
нек се боје!

К'о хлеб нек су срцем благи, Као свећа душом прави,
Као вино нек су јаки:
Благи, прави, јаки – здрави!

Чисти колач вера чиста,
Свећа – нада што нам блиста, А вино је љубав красна
Истина је и ту јасна!

О, Тројице, Боже јаки,
Шта ти дајем ја нејаки?
Све је ово Твоја слика
Бледа слика Твога лика!

Нек' Светитељ мој Те моли, Он до Тебе ближе стоји,
47

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Зато њему палим свећу
Дај нам, Боже, добру срећу!

Сва је моја богомоља:
НЕКА БУДЕ ТВОЈА ВОЉА!
Сваком живом Ти помози,
Па ни мени не одмози!
(Српска духовна песма)

Ко крсно име слави, оном и помаже

Што протужи рано у недељу
У недељу прије јарког сунца, У Соколу граду бијеломе
У тамницу Петра Мркоњића?

Огласује, да је соко сиви, По истини војвода Тодоре.

Ако тужи, за невољу му је: Сутра му је крсно име свето, Крсно
име, свети Ђеорђије, А нема га чиме прославити, Пак братими
капицију млада: "Богом брата, капиција млади!

"Отвори ми на тамници врата, "Да је идем Петру Мркоњићу, "Да
се молим Петру господару, "Да ме пусти на Бога на јемца, "Да
отидем на вишу чаршију, "На чаршију тамо међ' трговце, "Да
попросим и 'леба и вина, "Да нараним сужње по тамници

"Ради Бога и крсног имена".

Капиција за Бога примио, Па он пусти војводу Тодора, Пусти
њега Петру Мркоњићу, Пусти г' Петар на Бога на јемца.

Оде Тодор тамо на чаршију, На чаршију тамо међ' трговце; У
Тодора нигди ништа нема, Разма једни ножи позлаћени,
Сребрни су, пак су позлаћени; Он изнесе ноже међ' трговце,
Трговци му цијенили ноже: Та један му два дуката даје, А други
му три дуката даје, Трећи смисли и Бога и душу, Те му даде
четири дуката.

Дукат узне 'леба бијелога, Други дукат вина и ракије, Трећи дукат сваке ђаконије

И убаве оне јасне свеће, 48

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

А четврти дукат оставио, Да дарује сужње по тамници

Ради Бога и крсног имена.

Па је Тодор ужегао свећу, Па отиде доле у тамницу, Те ставио сужњем вечерати; Вечерају, пију вино ладно, Сетише се лепе славе Божје, Уста Тодор, у славу напија: "О убава, лепа славо Божја!

"Свети Ђорђе, крсно име моје!

"Опрости ме тамнице проклетеле!"

Теке Тодор у славу напија, У то доба јунак пред тамницу!

Пак дозива војводу Тодора: "Чујеш, брате војвода Тодоре!

"Оди к мене, брате, пред тамницу.

"Да ти кажем до две до три речи".

Ал' беседи војвода Тодоре: "Опрости ми, незнана делијо, "Ја би каил пред тамницу доћи, "Ал' је пушта синоћ затворена, "И кључеви двору однешени".

"Оди к мене, војвода Тодоре!

"На тамници отворена врата, "Отворена врата деветора

"И десета брава Дубровничка".

Тад' изиђе војвода Тодоре.

Пред тамницом чудан добар јунак

На витезу коњу зеленоме, И на њему чисти зелен скерлет, На глави му красан самур-калпак, За калпаком ноја птића крило, Те сен чини коњу и јунаку, Да му лице не смагне од сунца; Пак Тодору јунак проговара: "Чујеш брате, војвода Тодоре!

"Ти се дижи ноћас из тамнице, "Пак не иди покрај мора сиња, "Јер су честе у Латина страже, "Пак се бојим да те не у'вате; "Већ ти иди преко горе чарне, "Докле дођеш двору господскоме".

Осврте се војвода Тодоре, Да јунаку даде чашу вина, Ал' нестане коња и јунака!

Оде Тодор доле у тамницу, Те казује међу сужњевима.

Кад видеше тридесет сужања

На тамници отворена врата, 49

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Оставише и 'лебац и вино, Отидоше свак' на своју страну.

Оде Тодор преко горе чарне.

Каде дође двору господскоме, Али љуба крсно име служи,
Сазвала је госте и званице, И кумове и све пријатеље, Па
госпођа крсно име служи, И госпођа у славу напија: "Помоз',
Боже и свети Ђорђије, "Крсно име господара мога!

"Опрости га тамнице проклетe!

"Донеси га двору господскоме!"

У то доба Тодор у дворове, Од госпође чашу при'ватио, Те
напио у славу Божију, Послужио крсно име своје, А у своме
двору би'јеломе, Почастио госте и званице

И кумове и све пријатеље.

Како се крсно име служи

Свеца слави српски цар Степане, Свеца слави, светог
Аранђела, Сву господу на свеца сазвао, Сазвао је триста
свештеника, И дванаест велики' владика, И четири стара
проигумна.

Лепо и' је царе посадио: Све колено један до другогa, А цар
Степан ладно вино служи, Господаром редом чашу даје, Како
царски ваља и требује

Послужити крсно-име своје.

Ал' беседе господa 'ришћанска: "Цар' честити, огрејано сунце!

"То је нама зазор и срамота, "Да ти нама ладно вино служиш,
"Него седи с нама за трпезу, "Слугам подај, нека вино служе".

Превари се српски цар Степане, Те он седе с њима за трпезу, А
још није ни славе напио, А заиста ни метанисао,

Слугам' даде, да му вино служе, Да му слуге крсно име служе,
Не послужи крсно име своје

Један данак, како један часак.

Док цар Степан на ногу стајаше, Стајаше му свети Аранђео,
Стајаше му на десном рамену, 50

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Милује га крилом по образу; Кад цар Степан седе за трпезу, Расрди се свети Аранђео, Уд'ри цара крилом по образу; Па отиде из царева двора.

То из двора нико не видео.

Разма један калуђере стари

Па он проли сузе низ образе; Гледали га цареви дворани, Пак су њему тијо беседили: "Што је тебе, стари калуђере?"

"Шта т' је мало у цареву двору?"

"Ил' т' је мало изест', ил' попити?"

"Или си се, стари, препануо, "Цар ти неће милостиње дати?"

Ал' беседи стари калуђере: "Прођ'те ме се, цареви дворани!"

"Ни ми ј' мало изест', ни попити, "Нити сам се старац препануо, "Што м' цар неће милостиње дати; "Него виде, што виде нисам: "Док цар Степан на ногу стајаше, "Стајаше му свети Аранђео, "Стајаше му на десном рамену, "Милује га крилом по образу; "Кад цар Степан седе за трпезу, "Расрди се свети Аранђео, "Уд'ри цара крилом по образу, "Па отиде из царева двора".

То дворани цару доказаше, Онда царе на ноге устаде, И подиже триста свештеника, И дванаест велики владика, И четири стара проигумна; Те узеше књиге цароставне, Те читаше велике молитве

И држаше велика бденија

За три дана и три ноћи тавне; Моле с' Богу и свет' Аранђелу, Те се на то једва смиловао, Смиловао свети Аранђеле, Те је цару грехе опростио, Што је царе сео за трпезу, А још није ни славе напио, А заиста ни метанисао.

Турци не даду пити у славу Божију

Славу слави стари деспод Ђуро

О пролећу дану Ђурђевоме, Крсно име славна светог Ђорђа, Да би нама у помоћи био.

51

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Три му Ђуро софре поставио: Једну софру од сувога злата, Другу софру од цкрли мерџана, Трећу софру дрва шимширова, На њих меће пива и јестива.

За најпрвом дванаест владика, А за другом сву српску господу,
А за оном од жута шимшира, Ону ми је ниже помакнуо, Меће за
њом кљасте и слијепе.

Ал' да видиш големе невоље, Од кад Србљи царство изгубише,
Клети Турци зулуме чињаху, И Србљима јаде задаваху
Крсно име служит' не смијаху, Па се боје Србљи свиколици.

Ал' изађе стари деспод Ђуро

На чардаку од бијеле куле, Гледа Ђуро с десне на лијеву, Када
се је поље замаглило: Није магла да би магла била, Него пара
коњска и јуначка.

Мало стаде, не би николико, Ево јунак на коња дораста, Силан
Турчин ага Бећир ага, Тражи врата тешком топузином: - Силан
влаше, отвори ми врата -

Викну Ђуро своје вјерне слуге: - Брже, слуге, ако Бога знате, -
Отворите врата на авлији.

Уђе Туре младо и помамно.

- Бре, каури, родила вас курва, - Ал' не знате шта сте и како
сте.

- Крсно име славит' не смијете, - „Слава Божја већ се не напија.

Скида Ђуро капу под пазуо, Сва господа на ноге усташе, Сваки
мучи ништа не говори, Ставише га у чело трпезе.

Нити једе нити пије курва, Него мрко пребраја господу, Не да
пити у слави Божојзи, Која њему ни помоћи неће.

Кад се Ђуро на невољу нађе, Троструке га сузе промакоше,
Ваљају се низ господско лице, Сузе рони, овако говори: - О
Јерино, моја вјерна љубо, - Узми боље једну купу вина, - Па
изиђи доље на сокаке, - Кога прво видиш од Србаља.

52

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

- Пружи њему и купу и вино.

- Закуни га Богом великијем, - И нашијем крснијем именом, - Да
напије у слави Божојзи.

Брже га је љуба послушала, Напунила једну купу златну, Доље
пође сјетно невесело, Бога моли, овако говори: - Вељи Боже, и
сви Божји свеци, - Дај ми данас близу двора мога

- Да сусретнем доброга јунака, - Који ће ми напит' по закону, -
То за славу Бога великога, - И за славу светога Ђорђија.

Хитро краче, а очима сматра, Кад сокаку сиђе на калдрми, И
сусрете незнана јунака, Појахао коња големога,

На њега је страшно одијело, На јунака свијетло оружје, О седлу
му копље убојито, С десне стране топузина тешка, Божју му је
помоћ називала: - Божја помоћ, незнани јуначе!

А он њојзи љепше одговара: - Срећа добра, Ђурђева Јерина!

Упази му поглед наопаки

Кроз космате горње трепавице, Упази му оба мрка брка,

Ђе му густе сједе по рамена, Јунак дише, а брци се висе,
Препаде се, да од Бога нађе, На тле паде и чашу испусти,
Здрава купа, а вино цијело.

Удеси се незнана делија, С коња сиђе, за руку дофата: - Не бој
ми се, моја посестримо, - Него кажуј, што је и како је.

Јерина му стаде каживати

По истини све како је било.

Рече ријеч незнана делија: - Богом, сестро, Ђурђева Јерино.

- Кажи мени јеси л' вјере тврде, - Могу ли се у теб' поуздати, -
Да ме нећеш данас просочити?

Она му се куне и преклиње:-

Тврда вјера, незнана делијо, - Тврда вјера, тврђа од камена!

Онда јој је тихо бесједио: - Ја сам главом Краљевићу Марко

- Поздрави ми побратима мога, - Рец' му тајно, не помињи
Марка: 53

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

- Сад ће доћи незнана делија, - Јер не оће на друм пити вина, -
Ни пити у слави божојзи, - Но у двору за софром бијелом, - Ђе
се вазда пије и напија.

Брже скочи Ђурђева Јерина, И улеће Ђуру на чардака, Све му
каже од краја до конца, Ма не каже да је Краљић Марко.

Мучи Ђуро, ништа не говори, Ал' сам собом мисли и
размишља: Данас нема у Срба јунака, Ко ће у двор пит' у славу
Божју.

Мало било, не би николико, Ал' ево ти Краљевога Марка,
Покрио се самур кабаницом

Са вр' главе до петније жила.

Како дође одмах кавгу зивну: - Ђе си, Ђуро, изнеси ми вина, -
Од Бога је велика греота, - А од људи зазор и срамота, - Код
оваке части и госпoде

- Да се мукло испијава вино, - Јер се Србљи научили нису, -
Вино пити, а мукли стајати.

Примакну се при трећој трпези, Као да је тужан и сиротан.

Турчин гледа, шта оће да ради, Примакну се к месу ајдучкоме,
Рукам' граби, а зубима скубе, Као гладан курјак овновине, Пак
довати једну купу вина, По ње бјеше, пак је припунио, На јуначке
ноге устануо, Рече ријеч: – Браћо, да пијемо

- Сад на'јпрву у слави Божојзи.

Кад ва славу заче да говори, Скочи Турчин ка да се помами: -
Лакше, Влаше, шта си наумио?

Трже сабљу, скочи про трпезе, Доиста га погубити ћаше.

Ал' је Марко стара варалица, Збачи себе букарску ћурдију, На
топуз му сабљу дочекао: - Лакше, Туре, куд си насрнуо, - Ал' не
видиш да си погинуо?

Позна Турчин Краљевића Марка, Све владике и редом господа.

Виче Турчин, заклињу владике, А господа грлом бијелијем: -
Нека, Марко, ако Бога знадеш, - Не погуби агу Бећир-агу.

54

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

- Али не знаш, не знали те људи!

- Да ни с миром живјет' не можемо.

Марко чује, ал' чут' не оћаше, Но с Турчином там' амо се маша.

Силан Турчин, али бољи Марко, Савеза му руке наопако,

Привеза га реку о диреку, С господом се у образ ижлуби, А
владике у бијеле руке, Тадер рече: – Камо вас, госпoдо, - 'Ајте
сада пијте и благујте, - И 'ришћански закон испуњајте.

- *И ако смо изгубили царство, - Душе наше губити немојмо.*

Пију вино, разговарају се.

Турчин гледа, не збори ријечи.

Тад господа, закумише Марка: - Богом брате, Краљевићу
Марко, - Пушти нама агу Бећир-агу, - Да нас Турци не би
погазили, - Сиротињу нашу цвијелили.

Тад се Марко у све мисли снађе.

Пушта врага, нек му није трага.

Тешко Србљем, ђе им није Марка.

Вјера наша, вјера стара

Вјера наша, вјера стара, Вјера наших светих цара, Вјера пука и кнезова

И народних витезова.

Вјера вјечна, вјера славна

Наша вјера православна.

Витезе је изродила

Светитеље одгајила

Народ српски прославила

Земљу нашу осветила.

Вјера вјечна, вјера славна

Наша вјера православна.

Вјера ова души годи

Она разум људски води,

Срце блажи, вољу снажи

Ко још од ње бољу тражи!

Вјера вјечна, вјера славна

Наша вјера православна.

(Српска духовна песма)

55

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

Јеси ли заиста православан?

Сами себе окушајте јесте ли у вери, сами себе огледајте

(I Коринћанима 13:5)

1. Ако си православан, живи по Божијим заповестима, веруј потпуно у учење

Православне цркве, читај Свето писмо и моли се Богу сваког дана, јер тако Бог

хоће.

(Исус Навин 1:8, Псалам 1:1-3, Матеј 6:9-13, 19:17-18, Марко 16:16, Лука 22:46, Посланица Ефесцима 5:19, II Тимотеју 3:16, Јаковљева 5:16).

2. Ако си православан, учествуј на богослужењу сваке недеље и празника, старај се за ред и одржавање твоје цркве. Пропустиш ли то због лењости, немара, устручавања или страха, постидећеш се пред Богом и анђелима Његовим.

(Матеј 10:32-33, Лука 9:26).

3. Ако си православан, исповедај се пред свако причешће (па и чешће), а причешћуј се бар уз четири велика поста, да би имао живот вечни.

(Матеј 18:18, Марко 1:5, Лука 22:19, Јован 6:48-56, I Коринћанима 11:24-29.)

4. Ако си православан, поштуј Свету Богородицу, јер то Бог хоће (Лука 1:28, 41-43.), а Славу своју крсну не смеш заменити рођенданом, "даном примања" или каквом сличном светковином, јер Бог је диван у светитељима својим (Пс. 68:35) а не у обичајима људским. Крсну славу достојно прослављај без опијања и сувишне гозбе.

5. Ако си православан, не ступај у брак без Божијег благослова, јер је брак света тајна, Богом установљена.

(I Мојсијева 1:27-28, Матеј 19:4-6, Ефесцима 5:32.)

6. Ако си православан, не забрањуј крштење и веронауку деци својој, јер је таквих

царство небеско.

(Матеј 18:6, 19:14, Ефесцима 6:4, I Тимотеју 5:8.)

7. Ако си православан, не изговарај ружне речи, не проклињи, не пијанчи, не псуј, не хули на Бога, не исмевај светињу, јер неће бити прав пред Богом ко то чини.

(III Мојс. 24:11-16, Данило 5. Матеј 5:44, 32-37, 12:36, Јаковљева 1:26.)

8. Ако си православан, не бави се врачањем, гатањем, спиритизовањем и уопште сујеверјем, јер је гад пред Богом ко то чини.

(V Мојс. 18:10-12, Откривење 21:8, "Дела апостолска 8:9-24, 16:18.)

9. Ако си православан, не читај јеретичке (секташке) и против верске књиге, јер таква наука није ни Божија, ни благотворна.

56

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

(II Тимотеју 3:5-8, Титу 3:10-11.)

10. Ако си православан, поштуј свештеника као слугу и весника Божијег, и не затварај пред њим врата дома свога, да не би тиме одбацио од себе и своје куће благослов и мир Божији.

Ако си заиста православан не смеш дозволити да се само о Крсној слави, о Божићу и Ускрсу сећаш своје вере! Твоја је дужност да непрестано растеш у познању Божијем (Кол. 1:10)!

Како ћеш веру применити у животу, какву ћеш веру предати својој деци, ако ни сам

ниси довољно упућен у хришћанске истине! Ниси ли у том случају на путу да будеш

хришћанин само по имену? Јер, од своје вере ствараш обичај а тада те од безверја

раздваја само један корак. Упамти, ако у вери не идеш напред, онда назадујеш!

Фусноте

1 О. Душан Коларов: "Крсна слава", Вршац 1960.

2 Дим. Богдановић: "Крсна слава као светосавски култ", Гласник СПЦ. 7-8/1961, 200.

3 Никада не заборавити опомену св. Јована Лествичника (пре 579-после 649. године) који каже: "Слуга стомака смишља којим јелима да прослави празник, а слуга Божији мисли каквим врлинама да се обогати."

4 о. Вел. Исаковић: "Слава – крсно име", изд. "Привредник", Београд 1934.

5 Кољиво (колива) је грчка реч за кувано жито – овде се подразумева кувана пшеница, помешана са шећером и орасима; у народу је за кољиво одомаћена такође грчка реч панаја (што значи свесвета).

6 И сада у петак прве седмице великог Ускршњег поста (уочи Теодорове суботе) за успомену на св. мученика Теодора Тирона, код свих православних хришћана се освећује истом молитвом као што се код нас освећује о Слави.

7 Иначе, жар се најдуже одржава коцком ликалита – угља који полако сагорева, а који се може и на грејалици (решоу) упалити

8 На водоосвећењу чита се одељак из Посланице св. апостола Павла Јеврејима 2: 11-18; затим Свето Еванђеље по Јовану 5:1-4. (Видети стр. 37-44).

9 Освећена вода на Богојављање (Богојављенска водица) може стајати и годину па и више дана, а да ипак задржи свој укус, своју свежину, док то са обичном водом није случај..

10 Видети стр.: 51-70, 72 -78

11 Матеј 10:12, Аука 10:5.

57

СРПСКА СЛАВА ИЛИ КРСНО ИМЕ

12 Приликом чишћења ораха треба добро обратити пажњу да не остане у њима и по која љуска. Врло је непријатно када гост послуживши се житом осети у њему ситне комадиће љуске!

13 Према Псалму 99:5,9 и Јер. 32:18 и 1 Тим. 6:16.

14 Према Псалму 45:1

15 У Књ. пророка Данила глава 1.

16 Емануило или Имануел је сложена јеврејска реч од *иману* што значи: с нама и *ел* што значи Бог; – ова реч, дакле, значи: с нама Бог. Још у Старом завету Бог је преко пророка Исаије рекао, да ће Месију зачети и родити девојка (Исаија 7:14). То се испунило рођењем Исуса Христа од Дјеве Марије – у Њему је заиста Бог био међу људима.

17 Видети Лк 1:78.

18 Видети у Еванђељу по Јовану, главу 15, стих 26.

19 У Еванђељу по Луки глава 1. стих 28.

58